PARADOX

REVISTA ASOCIAȚIEI „WELLS-TIMIȘOARA"

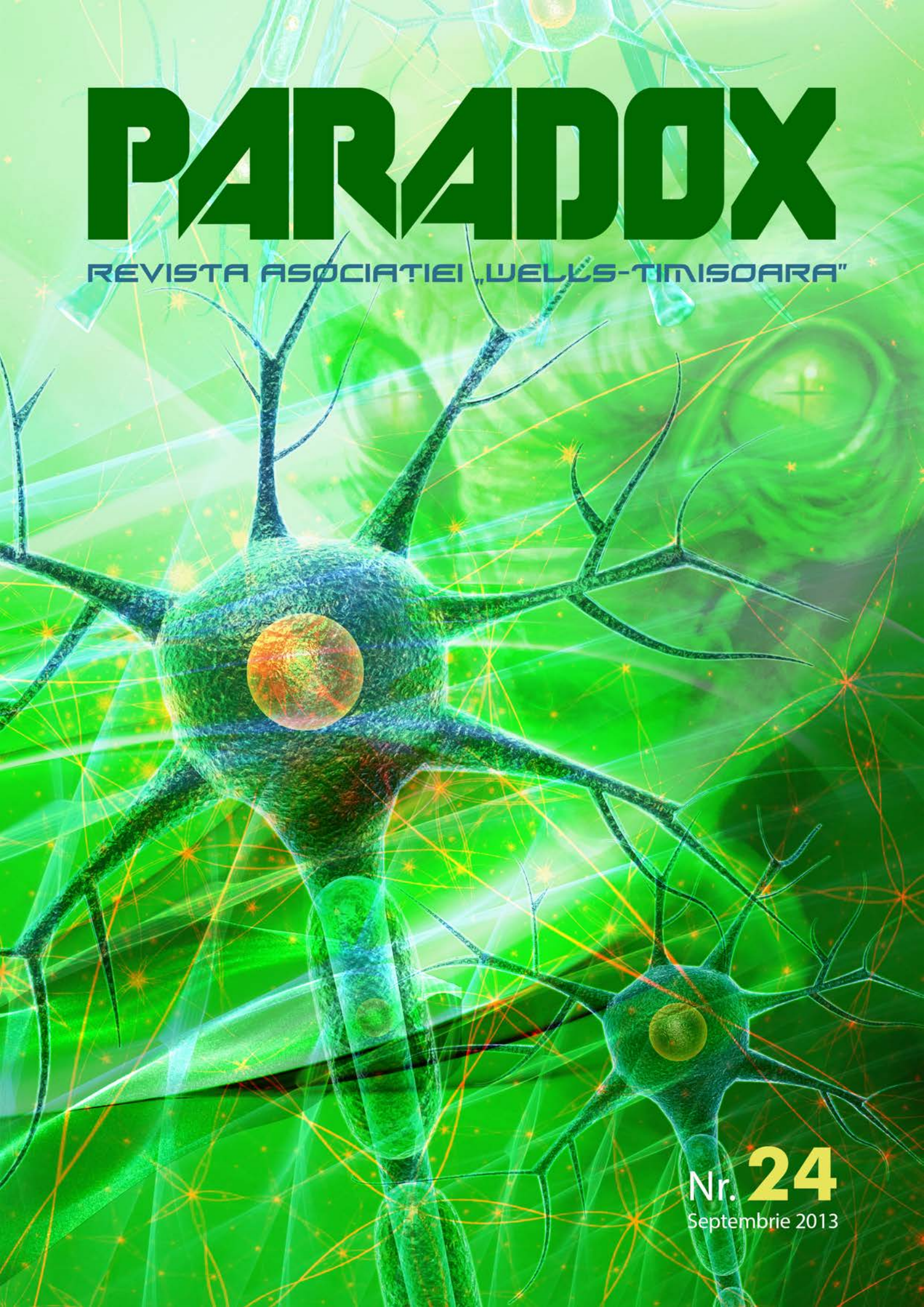

Nr. 24
Septembrie 2013

PARADOX

NR. 24 • septembrie 2013

REVISTĂ DE SCIENCE-FICTION
A ASOCIAȚIEI „WELLS-TIMIȘOARA"

Această revistă apare
cu sprijinul financiar
al Consiliului Județean Timiș

S U M A R

Laurențiu Nistorescu – *Provocările unei formule editoriale* 1

Mașina timpului
– Repere în istoria cenaclului „H.G. Wells" –

Dorin Davideanu – *Cronologia „H.G. Wells"/„Paradox" (III)* ... 3
Fotoreportaj: Lansare „Paradox" nr. 23 6

Imposibila revedere
– Ni-l amintim pe Marcel Luca (1946-2013) –

M-am născut sefist sub semnul crucii 8
Ultimul cuvânt 9
Contact eșuat 11

Maidanul cu extratereștri
– Eseuri și proze –

Daniel Haiduc – *Întâlnire cu personajele (II)* 13
Antuza Genescu – *"The Land of No Choice"* 19
Laurențiu Nistorescu – A doua venire, *la a doua lectură* 22
Tony Chester – *Numele jocului* 24
Györfi-Deák György – *Dârzarta Bârză* 28
Dușan Baiski – *Dumnezeu chicotea pe înfundate* 32
Viorel Marineasa – *Cele trei morți ale lui Achim Beca* 35
Laurențiu Nistorescu – *Vineri, cât mai la vale* 36
Traian Urdea – *Veniți la mine voi, cei osteniți!* 38

Revista este ilustrată cu lucrări grafice semnate de Sergiu Nicola, Marina Nicolaev, Nicu Dărăștean, Traian Abruda, Consuela Grigorescu și Sergiu Zegrean; coperta: Daniel Haiduc

ISSN 2285 – 7575
ISSN-L 2285 – 7575

R E D A C Ț I A
Dorin Davideanu, Laurențiu Demetrovici, Antuza Genescu, Silviu Genescu, Daniel Haiduc, Lucian Ionică, Laurențiu Nistorescu

Tiparul executat la
Eurostampa
Timișoara, Bd. Revoluției din 1989, nr. 26;
tel./fax: 0256-204 816; e-mail: office@eurostampa.ro
www.eurostampa.ro

Laurențiu Nistorescu

Provocările unei formule editoriale

O revistă de creație – rol pe care „Paradox" și-l asumă în continuare, programatic, în virtutea unei tradiții de peste patru decenii – are, prin definiție, menirea de a pune în evidență preocupările și realizările creative ale grupării pe care o reflectă. De aici rezultă, implicit, și faptul că o astfel de revistă este legată ombilical de o anumită comunitate de creație, constituită în formule mai mult sau mai puțin coerente, mai mult sau mai puțin instituționalizate, statut care-i creează acestui gen de publicație, deopotrivă, avantaje și riscuri. Cel mai adesea, avantajele și riscurile se întâlnesc în același indicator.

Spre exemplu, faptul că revista de creație este tributară unui anumit program cultural – în cazul nostru, al unui anumit mod de a percepe și genera science-fiction-ul, în care specificitățile genului (mai cu seamă cele care țin de registrul eminamente tehnico-științific) sunt subordonate normelor esteticului – prezintă dezavantajul că-și limitează într-o măsură deloc neglijabilă aria de acceptabilitate publică (partizanii viziunii tradiționaliste SF nu vor fi mulțumiți de frecvența foarte redusă a evocării roboților, bătăliilor cu spade laser sau explicațiilor științifice *în ecuație*), dar acest aspect constituie un avantaj în relație cu propria grupare și publicul, poate mai restrâns, armonizat cu aceasta, întrucât asigură un grad mai ridicat de convergență cu un sistem de valori comun asumat. Prin contrast, o revistă culturală de formulă critic-contemplativă, care-și asumă în primul rând rolul de a valida, prin simpla semnalare, caracterul de valoare culturală al unei creații și, cu mai puțină consecvență, de a formula judecăți de valoare în temeiul unor norme axiologice reconstituibile din context sau enunțare, dar neilustrate prin gesturi creative proprii, are un grad mult mai mare de libertate în raport nu doar cu publicul, ci și cu propria echipă editorială, care-și poate asuma (în întregul său sau individual), uneori chiar în același timp, opinii și atitudini axiologice și/sau estetice contrare sau chiar contradictorii.

– Continuare în pagina 2 –

– Urmare din pagina 1 –

Relația riguroasă și biunivocă dintre revista de creație și o anumită grupare culturală nu face, la urma urmei, decât să mute discuția despre rolul și funcțiile actului de creație de la suportul publicistic la gruparea editorială. În cazul revistei „Paradox", gruparea editorială nu este una constituită recent, eventual doar pentru a da viață revistei, ci una care are atât o consistență organizațională ridicată (pe care o asigură condiția cenaclieră de tradiție clasic-junimistă), cât și o îndelungată istorie de grup, „H.G. Wells" fiind primul și, cel puțin deocamdată, singurul exemplu de cenaclu din fandomul SF românesc care și-a perpetuat funcționarea pe parcursul mai multor generații, fără să-și reconfigureze identitatea și obiectivele culturale. Acest statut face ca revista, implicit și cenaclul care o editează, să fie ferit(ă) de larga paletă a „bolilor copilăriei" unei publicații, precum resimțirea nevoii de definire decretativă a domeniului propriu de interes, manifestarea sindromului de întemeiere (dublat, aproape fără excepție, de cel de respingere a experiențelor culturale predecesoare) ori abordarea unei atitudini de selectivitate ezitante sau colegial-împăciuitoriste. Aceasta nu înseamnă, însă, că o revistă (o grupare editorială) istoricizată ar fi la adăpost de orice fel de capcane. Fatalmente, îmbătrânirea unei grupări culturale aduce cu sine o anumită erodare a entuziasmului și mirabilității, o rigoare care poate escamota rigiditatea, încremenirea în proiect, blocarea (mai ales la nivel individual) în formule creative altădată de succes, dar care au glisat, odată cu trecerea timpului, spre condiția de clișeu sau tendința de rejectare din comoditate a unor aporturi inovative venite dinspre câte un „nou val", fără a mai depune efortul de a identifica, dincolo de inevitabilele poncife ale debuturilor, potențialul de împlinire. Există, desigur, tratamente adecvate și pentru această gamă de maladii, iar revista „Paradox" – implicit cenaclul „H.G. Wells" – nu are rețineri în a le aplica: deschiderea consecventă către alte grupări, „condimentarea" cu experimente creative aparținând frontierelor dintre genuri, menținerea unui dialog constant cu categorii de public aparținând unor vârste și așteptări culturale diverse ș.a.m.d. Este adevărat, nimic din toate acestea nu garantează succesul; dar faptul că suntem conștienți de starea de fapt și, totuși, ne continuăm drumul, constituie o premisă a reușitei.

Sergiu Zegrean – „Lost in Space"

Dorin Davideanu

Cronologia „H.G. Wells” / „Paradox” (III)

1990. la ființă Întreprinderea Mică „Paradox” (devenită, ulterior, Societatea Comercială „Paradox” s.r.l.), având ca principal scop editarea revistei omonime. Din grupul de inițiativă fac parte aproape toți membrii cenaclului „H.G. Wells”. Mulți se retrag, din felurite motive. În cele din urmă, Duşan Baiski, Tudor Beşuan, Dorin Davideanu, Marcel Luca, Silviu Genescu, Lucian Ionică (redactor-şef) şi Viorel Marineasa realizează, în **august 1990**, primul număr al revistei (amintit în episodul II al ***Cronologiei*** de față). Revista este a 15-a apariție a „Paradox”-ului, cu toate că în interior este menționat, greşit, nr. 16.

1991. Deşi se intenționa realizarea unei publicații trimestriale, nr. 2 (16) al „Paradox”-ului apare abia în trimestrul I al acestui an. În redacție au rămas doar primii patru din echipa menționată mai sus.

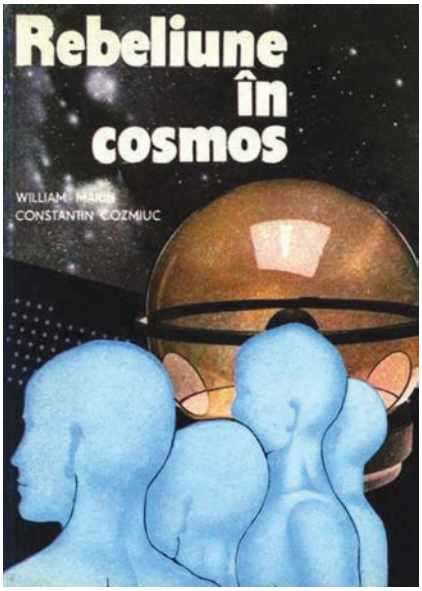

1992. Apare romanul **Rebeliune în Cosmos**, de William Marin şi Constantin Cozmiuc (Ed. Tehnică, Bucureşti, 1992).

Cca. 1992. Traian Abruda creează logo-ul „Paradox” srl, iar Dana Covali realizează sigla cenaclului, folosită, în anii următori, pe afişele grupării noastre. În anul 2012, este adoptată de Asociația „Wells-Timişoara”.

21 noiembrie 1992. Sub genericul „După douăzeci de ani – întâlnirea fanilor de ieri şi de azi”, cenacliştii sărbătoresc împlinirea a două decenii de la apariția primului „Paradox”.

Foto: din colecția Silviu Genescu

8-13 aprilie 1993. Convenția Europeană de Science-Fiction (Eurocon-ul) se desfăşoară la Saint Helier, pe insula britanică Jersey. Participă mai mulți membri ai „H.G. Wells”. Pentru prima dată, au loc întâlniri între membrii echipei „Concatenation” şi cenacliştii timişoreni, contacte care se vor concretiza într-o colaborare de durată, culminând cu cele două ediții ale *Săptămânii internaționale de ştiință şi science-fiction*, în anii 1999 şi 2003. În imaginea de mai sus: Silviu Genescu şi Jonathan Cowie, la Jersey.

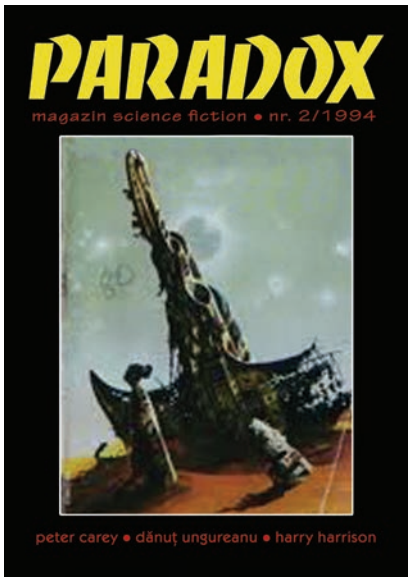

26-29 mai 1994. Timişoara găzduieşte Convenția Europeană de Science Fiction - *euROcon*. Membri ai cenaclului „H.G. Wells” contribuie la pregătirea, organizarea şi desfăşurarea convenției. Cu acest prilej, sunt lansate două noi numere ale „Paradox”-ului (17 şi 18), urmând celor realizate în 1990 şi 1991. Colectivul de redacție este alcătuit din Duşan Baiski, Tudor Beşuan, Dorin Davideanu (redactor-şef) şi Marcel Luca. Semnează proză Costel Baboş, Dănuț Ungureanu.

În imaginea alăturată, Jonathan Cowie primeşte *premiul european* pentru ediția trilingvă (engleză/română/germană) a revistei „Concatenation”. Premiul îi este înmânat de Mircea Opriță, de față fiind Alexandru Mironov şi Bridget Wilkinson.

Foto: Gabriel Panasiu

Foto: din colecția Silviu Genescu

26 noiembrie 1994. Cenaclul sărbătoreşte 25 de ani! Membrii, colaboratorii şi prietenii se întâlnesc, iarăşi, pentru a celebra împreună evenimentul!

În foto – sus: Lucian Ionică, Mihail Grămescu, Szasz Geza, Costel Baboş; jos: Cristian Koncz, Dorin Davideanu, Viorel Marineasa, Mircea Şerbănescu, Dana Anghel, Antonie Vlad.

Foto: Gabriel Panasiu

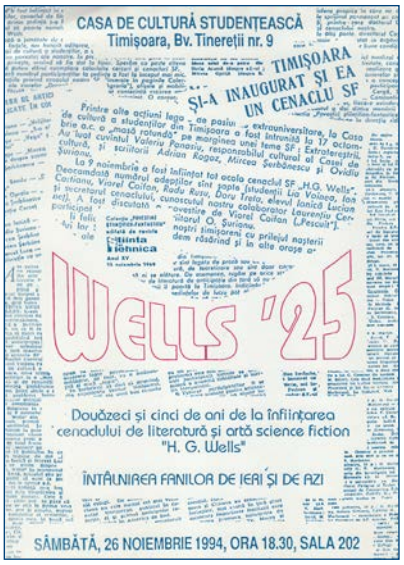
CASA DE CULTURĂ STUDENȚEASCĂ
Timişoara, Bv. Tineretii nr. 9

ŞI-A INAUGURAT ŞI EA UN CENACLU SF

WELLS '25

Douăzeci şi cinci de ani de la înfiinţarea cenaclului de literatură şi artă science fiction "H. G. Wells"

ÎNTÂLNIREA FANILOR DE IERI ŞI DE AZI

SÂMBĂTĂ, 26 NOIEMBRIE 1994, ORA 18.30, SALA 202

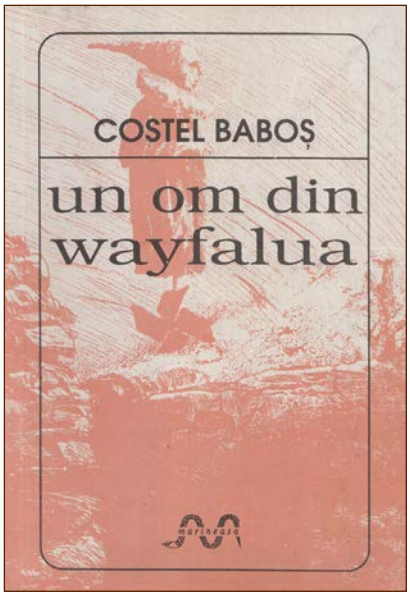

1994. Tot în acest an, Editura Marineasa lansează câteva volume ale unor wellsişti cu vechi state de serviciu: Silviu Genescu şi Duşan Baiski. Alături de ei – Costel Baboş, colaborator, în acei ani, al revistei „Paradox”.

1995. Cenaclul „H.G. Wells”, de la înființare şi pe durata întregii sale existențe, şi-a propus să fie, în primul rând, un atelier de creație literară şi artistică. În „şedințe” se citeau şi, apoi, se discutau proze ale membrilor cenaclului. Dar preferințele generației noi s-au deplasat spre alte arii de interes. Încercând „să țină pasul”, cenacliştii inițiază două serii: *„Literatură şi muzică”* prezintă, în paralel, opere literare science-fiction şi albumele muzicale inspirate de ele; *„Filmul science-fiction. Precursorii”* ilustrează câteva repere ale genului sf în anii de început ai cinematografiei. *(Va urma)*

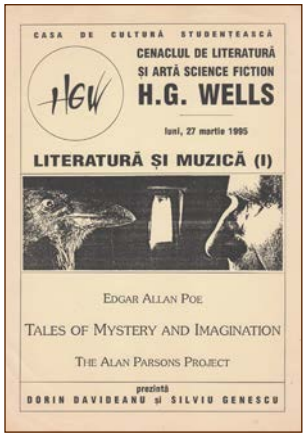

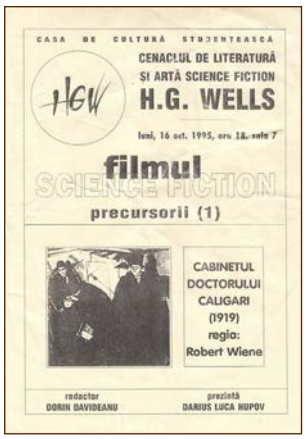

Lansarea „Paradox”, nr. 23

Fotoreportaj

Lucian Ionică

Antuza Genescu, Laurenţiu Demetrovici

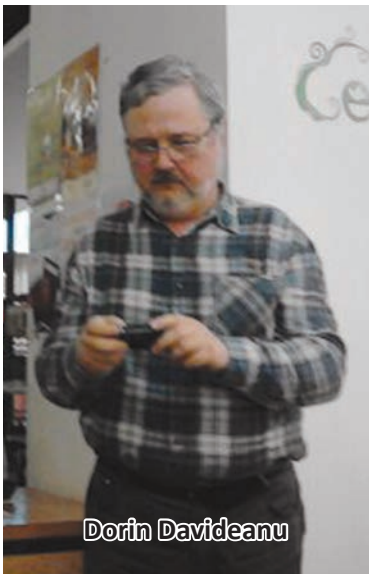
Dorin Davideanu

Sâmbătă, 20 aprilie, ora 12, la Librăria Cărturești (Iulius Mall), sub genericul *Ziua cenaclului „H.G. Wells”*, au fost lansate revista *Paradox*, nr. 23 (realizată de *Asociația „Wells-Timişoara”*) şi antologia *Călătorii în timp* (Nemira; antologator – Antuza Genescu; între autorii publicați: Silviu Genescu şi Daniel Haiduc).

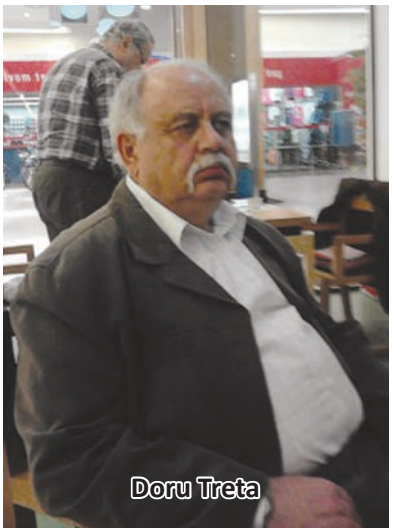
Doru Treta

Lucian Ionică, Silviu Genescu, Aurelian Fiat (Fie), Daniel Haiduc

Nicolae Strâmbeanu

Invitaţi: Tiberiu Ciobanu, Otilia Breban, Liviu Pârvan, Cristian Koncz

Foto: Antuza Genescu, Dorin Davideanu

Marcel Luca

(1 iulie 1946 – 27 aprilie 2013)

Marcel Luca s-a născut la Ianova (județul Timiş), la 1 iulie 1946.

A fost membru activ al cenaclului „H.G. Wells”, de la Casa de Cultură a Studenților din Timişoara, încă din primele zile de ființare a acestuia. A inițiat şi a susținut numeroase proiecte – premiere ale fandomului românesc: broşura *Povestiri ştiințifico-fantastice* (1972), cu proze ale cenaclului, fanzinul *Paradox* (al cărui „naş” este!), în noiembrie 1972, consfătuirile naționale (viitoarele *RomCon*-uri).

Nu în ultimul rând, amintim propriile-i creații, publicate în fanzinele vremii şi consacrate cu premii naționale. Scrierile sale s-au remarcat, dintru început, atât prin scriitura îngrijită, elaborată, cât şi prin ideile îndrăznețe, surprinzătoare – totul asezonat cu nelipsitul său umor.

Contribuția sa organizatorică a fost, de asemenea, substanțială, din postura de secretar al cenaclului, în care s-a aflat pe parcursul anilor ’70.

A publicat în Colecția „Povestiri ştiințifico-fantastice” şi în Almanahul „Anticipația”, în fanzinele „Paradox”, „Helion”, „Omicron”, „Solaris”, în revistele „Vatra”, „Orizont”, „Renaşterea bănățeană”, „Jurnalul de Timiş”, „Curierul național”, „Forum studențesc”, „Orient latin”, în antologii: *Alpha – o antologie a anticipației româneşti* (Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1983), *Avertisment pentru liniştea planetei* (Ed. Albatros, Bucureşti, 1985), *Anatomia unei secunde* (Ed. Facla, Timişoara, 1990), *La orizont, această constelație* (Ed. Albatros, Bucureşti, 1990), *Timpul este umbra noastră* (Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991).

A adunat majoritatea scrierilor sale (de până atunci) în volumul *Tactică şi strategie* (cu o prefață de Lucian-Vasile Szabo; Ed. Marineasa, Timişoara, 1998).

A creat şi versuri în grai bănățean, reunite în volumul *Ghin a lu’ Lunghin şi dilemele Tranziției* (Ed. Marineasa, Timişoara, 1998). Au urmat alte două cărți: *Coctail cvasi-satiric* (Ed. Marineasa, Timişoara, 2000) şi *Fascinația calendarului – jurnal eclectic* (Ed. Marineasa, Timişoara, 2000), cuprinzând eseuri jurnalistice, interviuri, articole de presă. Preocupările sale profesionale s-au concretizat în volumul *Panoptic al comunelor bănățene din perspectivă pedologică*, redactat împreună cu Dorin Țărău (Ed. Marineasa, Timişoara, 2002).

A fost mereu unul dintre animatorii manifestărilor… mai puțin oficiale care condimentau fandomul timişorean. În calitate de preşedinte-fondator, a patronat *Fundația europeană fictivă şi aeriană „Marcel Luca şi ciracii lui”*, fiind sufletul „agapelor” care încheiau, într-o atmosferă plină de bună dispoziție şi umor, feluritele acțiuni cenacliere.

Şi-a dovedit în nenumărate rânduri – la întâlnirile de cenaclu şi, adeseori, în afara lor – calitățile de excepțional coleg şi prieten, de sfătuitor într-ale scrisului, manifestând întotdeauna tact, răbdare, bonomie şi umor. Dacă vreodată, fără să vrem, l-am supărat, a avut grijă, cum spune Scriptura, ca „soarele să nu apună peste mânia sa”.

Am ales pentru această parte a revistei, care îi aduce un modest omagiu, titlul uneia din povestirile sale: *Imposibila revedere*. Citind câteva din lucrările sale, să ni-l amintim pe Marcel Luca.

M-am născut sefist sub semnul crucii !

În toamna anului 1955 aveam nouă ani şi ceva, eram şcoler în clasa a IV-a şi, fiind un cititor împătimit, desigur precoce, care-mi făceam lecturile, uneori, cu lanterna sub plapomă, după ora stingerii, realizasem în vara tocmai petrecută, o amplă *documentare* referitoare la populara colecţie *„Aventurile submarinului Dox”*, ale cărei urme se găseau cam prin toate casele cu biblioteci nepretenţioase, la doar zece ani de la sfârşitul războiului.

Astfel că expunerea la chioşcul de presă din Piaţa Traian, la 1 octombrie, a primului număr din CSPF, cu *„Meteoritul de aur”* de Octavian Sava, a trezit în mine instinctul colecţionarului *in nuce* şi determinarea de a obţine de la mama, într-o epocă de pauperitate cvasigenerală, bancnota de un leu necesară achiziţionării broşurii mult râvnite.

Am iubit această Colecţie a adolescenţei mele şi am plâns-o în 1974, la dispariţie. Am crescut odată cu ea, cu încetul am început să disting, prin ea, între literatura de aventuri şi cea autentic SF, ajungând apoi să fiu şi eu unul dintre autorii publicaţi în ultima treime a existenţei sale, în trei fascicole diferite: 382/’71, 396/’73 şi 396/’74.

Spre sfârşitul autumnal al anului 1969, am aflat din presa locală despre înfiinţarea, la 9 noiembrie, a cenaclului „H.G. Wells” din Timişoara, la Casa de Cultură a Studenţilor, al cărui îndrumător de început, din partea filialei locale a Uniunii Scriitorilor, fusese desemnat Laurenţiu Cerneţ.

Îl cunoşteam îndeaproape pe Lorin, cum îl alintau prietenii, îl vizitam deseori acasă, unde mă întâmpina în uşă prima sa soţie, *Cipilica*, şi ne tutuiam, chiar dacă, pe atunci, cei 15 ani diferenţă de vârstă însemnau destul de mult.

L-am contactat degrabă şi l-am rugat să mă *introducă* la următoarea şedinţă a cenaclului, fapt pentru care în duminica respectivă de sfârşit de noiembrie, ne-am fixat un punct de întâlnire, către orele zece, la sensul giratoriu de pe *Calea Şagului*.

Păşeam alături pe trotuarele uscate, peste care cădea, uneori, câte o bură din chiciură de pe crengile copacilor, şi abia îl auzeam pe prietenul meu mai mare care îşi colporta, cu farmecu-i inegalabil, anecdotele din viaţa scriitoricească, învederând, prin vervă şi stil, suma

Prima Consfătuire naţională a cenaclurilor sf: Bucureşti, aprilie 1972. De la stânga la dreapta: Ovidiu Şurianu, Doru Treta, Marcel Luca, Lucian Ionică

darurilor care l-au consacrat ca cel mai redutabil umorist al metropolei bănăţene.

Mai participasem eu la diferite cercuri literare ale oraşului, nu eram un neştiutor al procedurilor şi cutumelor uneori ciudate care le animau, în funcţie de

A III-a Consfătuire: Timişoara, mai 1973. De la stânga la dreapta: Sergiu Fărcăşan, Alexandru Mironov, Adrian Rogoz, Ion Hobana, Ovidiu Şurianu, Doru Treta, Marcel Luca, Sandu Florea, Viorel Marineasa

personalitățile care le făceau funcționale, dar de data aceasta eram aproape gătuit de o emoție căreia cu greu îi găseam justificarea, alta decât, poate, sentimentul că sunt pe cale de a pleca într-o expediție spre tărâmuri necunoscute, fascinante prin misterul lor.

Martie 1980: cenaclul „H.G. Wells” sărbătorește zece ani de activitate! De la stânga la dreapta: Doru Treta, Lucian Ionică, Ion Săftescu, Marcel Luca

Ajunși în proximitatea Casei Studenților, pe bulevardul *General Dragalina*, pe când treceam în dreptul alveolei din gardul bisericii romano-catolice din *Iosefin*, unde se înalță, mereu împodobită cu flori proaspete, o monumentală cruce de marmură neagră cu Mântuitorul Iisus răstignit, Lorin și-a întrerupt șirul vorbelor de duh cu care mă regalase până atunci și, deodată, oprindu-se brusc în loc, mi s-a adresat cu o voce fermă, ridicată: *„Recunoaște! Ți-ai făcut cruce cu limba în cerul gurii!”*...

Luat prin surprindere, am bâiguit: *„Mi-am făcut!”*...

Peste cinci minute intram în sala 205, unde am făcut cunoștința conclavului primordial al legendei de mai târziu, cenaclul „H.G.Wells”.

Erau acolo Doru Treta, Lucian Ionică, Viorel Coifan, Ion Cartianu, Lia Voinea, Radu Rusu, scriitorii Mircea Șerbănescu și Ovidiu Șurianu, metodistul și viitorul director al CCST, profesorul Valeriu Panasiu.

În numai trei ani, în calitate de secretar literar al cenaclului și alături de ceilalți, am realizat numărul 396/1971 din CPSF *(Din creuzetul creației timișorene)*, un volum colectiv *(Povestiri științifico-fantastice, CPSF, Arad, 1972),* primul fanzin tipărit din România „Paradox” (coeditor cu Cornel Secu), am participat la primele două Consfătuiri naționale de la București și Craiova și am organizat-o pe cea de-a III-a, somptuoasă, la Timișoara…

Timp de trei decenii și jumătate de la data convertirii și intrării mele oficiale, instituționale, în ghilda sefiștilor autohtoni, în zilele lucrătoare, onorându-mi statutul de om al muncii la Oficiul pentru Studii Pedologice și Agrochimice care ființa pe bulevardul *General Dragalina*, am trecut prin fața minunatului monument al Mântuitorului crucificat, amintindu-mi inextricabil de vocea stenică de tenor a lui Laurențiu Cerneț care, într-un fel, oficiase un ritual cvasimasonic de inițiere: *„Recunoaște! Ți-ai făcut cruce cu limba în cerul gurii!”* și mărturia mea inocentă: *„Mi-am făcut!”*...

A fost într-un ceas bun!

Textul a fost oferit redacției „Paradox” de către autor. A apărut inițial în Galileo online *(editor: Horia Nicola Ursu), în iulie 2010.*

Ultimul cuvânt

Cu toate eforturile sale, cosmonautul nu reuși să stabilească defecțiunea. Era clar că, în niciun caz, nu putea ajunge în aceste condiții într-o zonă mai circulată, pentru a se putea transborda.

Amărât, își evaluă proviziile de hrană și rezervele de oxigen. Îi ajungeau pentru cel mult o sută de ani. Și astfel își începu robinsoniada cosmică.

Dar iată că, după trei săptămâni, pe când își făcea plimbarea zilnică pe coama astronavei, de undeva din spațiu apăru un înger.

Cosmonautul, blazat de atâtea și atâtea lucruri neobișnuite pe care le văzuse în lungile sale călătorii, n-a fost prea surprins. După ce l-a rugat, totuși, pe strălucitorul musafir să-l ciupească de costumul de scafandru pentru a-i risipi orice îndoială, i s-a plâns în linii mari de necazul care-l țintuia pe acele coclauri cosmice.

Pătrunzând în astronavă, îngerul a trecut sumar în revistă instalațiile aflate în pană, după care, scuturându-și îngândurat aripile, și-a dat cu părerea că doar Tatăl ceresc ar putea da viață motoarelor. Profitând de faptul că Raiul își avea avanpostul în apropiere, se opintiră cu nava până sub zidurile sale fosforescente. Sfântul Petru, aflând probabil prin unele procedee telepatice (accesorii intrinsece sfântului har), de scopul sosirii celor doi, nu i-a lăsat să facă anticameră, ci le-a deschis larg canaturile intrării de serviciu. Deoarece pe parcursul activității sale fusese nevoit în repetate rânduri să meșterească chei de schimb și să repare primitivele broaște, sfântul, căruia cu timpul tehnica i-a intrat „în sânge”, nu a rezistat tentației de a-și arunca ochii peste sistemele de etanșeizare ale trapelor, reușind până la urmă să subtilizeze câteva celule fotoelectrice, în vederea modernizării porții ce o avea în grijă.

Dumnezeu, în ciuda vârstei sale înaintate, era destul de vioi şi se întreținu amical cu cosmonautul în legătură cu cele mai noi metode de producere a vieții pe cale artificială, privind această activitate destul de sceptic, dar curios, aşa cum se cuvine să fie un savant de prestigiu.

La sfârşitul audienței, Domnul a suflat discret în direcția astronavei şi, spontan, automatele se însufleţiră.

Călătoria de întoarcere a durat destul de mult. Pe Pământ, cosmonautul, având un dezvoltat simț al ridicolului, nu a amintit în raportul său nimic din cele întâmplate. Până la urmă, s-a pensionat şi a predat nava cu inventar în regulă, după tot tipicul.

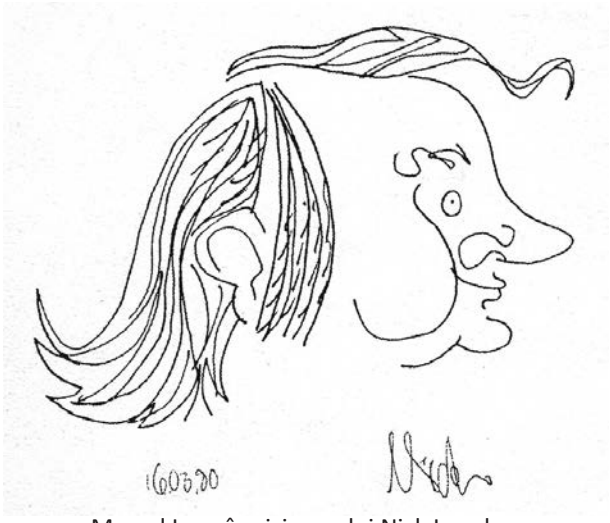

Marcel Luca în viziunea lui Nick Lengher

După un timp, aşa cum susțin dările de seamă ale serviciului „Transporturi", s-a constatat o sumedenie de situații dintre cele mai ciudate. Racheta cu pricina părea să nu mai aibă moarte… De pildă, nu consuma nici o picătură de combustibil mai mult decât era prevăzut în cartea tehnică a constructorului, în pofida faptului că depăşise de câteva ori perioada după care ar fi trebuit să intre în „reparații capitale". Mai mult, unii dintre piloții săi susțineau că şi atunci când toate indicatoarele aparaturii de control se fixau la „zero", aveau senzația că racheta se află în regim de funcționare.

În orice caz, bieții oameni nu ştiau cum să mai scape de vechitură. Apăreau mereu tipuri noi de vehicule cosmice iar acesta nu înceta să-şi facă treaba, la parametri depăşiți deja, dar economic şi sigur.

Până la urmă, după multe discuții, s-a hotărât totuşi casarea. Racheta a fost demontată în subansamble şi expediată la retopit.

Nimic nu poate descrie uimirea şi apoi indignarea metalurgiştilor pe care căzuse măgăreața. Nu numai că marile panouri ale blindajului cosmic nu se lăsau afectate de vreo temperatură cât de înaltă, dar chiar şi cel mai banal şurubel refuza să-şi modifice starea de agregare.

Într-o lume care lupta din greu cu poluarea în toate formele ei, existența unor deşeuri de atari dimensiuni era de neconceput, aşa că metalurgiştii, dându-se bătuți, au cedat nava fragmentată, mai în bună stare ca oricând, chimiştilor.

Aceştia, după ce au încercat s-o corodeze, s-o dizolve, s-o sublimeze în toate felurile posibile, au capitulat şi au oferit-o fizicienilor, care n-au reuşit să sărbătorească nici măcar victoria înregistrării unei zgârieturi cât de mici, cu tot arsenalul lor de particule şi antiparticule folosite la bombardarea obiectivului.

Este evident, problema avea toate condițiile să devină de interes mondial. Se făceau deja pariuri ce atingeau cote neobişnuite, calul de bătaie al umoriştilor deveniseră cei ce-şi încercau puterile cu racheta ireductibilă, scepticii descriau viitorul sumbru al civilizației copleşite de propriile-i reziduuri, iar cei obsedați de realizarea unui *perpetuum mobile* schimbaseră macazul şi-şi munceau acum mintea pentru a găsi un antidot trăiniciei neobişnuite a materialului astronavei.

Când laserele perfecționate, culturile de bacterii wolfram-titanofage, ca şi alte cuceriri ale timpului au dat greş, s-a hotărât amorsarea unei încărcături nucleare de câteva megatone chiar în interiorul acestui monument al obtuzității materiei.

Duelul acesta dintre om şi încăpățânata natură era condus de cel care fusese însărcinat de la bun început de către Compania de Cărăuşie Spațială să predea industriei fierul vechi şi să încaseze contravaloarea, Tom – un tip foarte activ şi ambițios, trăsături de caracter ce l-au costat multă energie cheltuită în cazul de față, pe care începuse să-l considere aproape o chestiune personală.

Iată deci pentru ce omul nostru şi-a pus speranțe deosebite în ultima soluție, ratificată oficial de cel mai înalt for mondial,

S-a hotărât ca evenimentul să aibă loc într-una din zilele în care întregul sistem planetar era în „relache", pentru ca fiecare doritor să poată urmări epilogul unei întâmplări atât de neobişnuite.

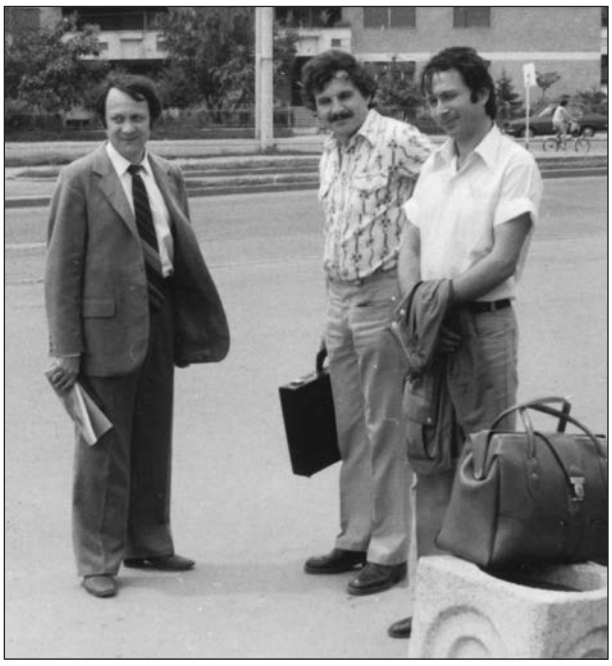

Marcel Luca, Viorel Marineasa şi Lucian Hanu

Spre necazul lui Tom, „execuția” a fost amânată cu câteva ore, dându-li-se astfel posibilitatea şi coloniştilor de pe Venus şi Marte să-şi comunice pariurile centrului de pe Terra, după care pe ecranele de televiziune au apărut în sfârşit cifrele vioaie ale numărătorii inverse ce şi-a transformat zeroul final în cutremurătorul glob de plasmă al exploziei.

Când camerele de luat vederi au alăturat silueta încovoiată a bietului Tom imaginii astronavei care se înălța neverosimilă în mijlocul deşertului sticlos, întreaga omenire a rămas cu gura căscată.

Iar Tom privi doar câteva secunde în direcția epavei de care nu putea scăpa, apoi scuipă, dând din mână a lehamite: „Ducă-se dracului!”

Şi pentru că rosti aceste vorbe în timp ce întorcea spatele, scârbit, a fost singurul dintre miliardele de telespectatori care n-a văzut cum încăpățânata rachetă se dezagregă dintr-odată, risipindu-şi moleculele odată cu rafalele ploii radioactive care se pornise.

Textul a apărut în „Paradox”, nr. 2, Timişoara, 1974 şi a fost reluat în volumul Tactică şi strategie*, Editura Marineasa, Timişoara, 1998.*

Contact eşuat

Neliniştea se înstăpânise, densă şi materială ca o pâclă, peste labirintul de străzi al marelui oraş. Orice activitate încetase în primele ore, pentru ca mai apoi să fie reluată parțial, treptat, pe măsură ce oamenii înțelegeau că, cel puțin deocamdată, nu e nimic de făcut.

Marcel Luca, văzut de Radu Clețiu

Urmele accidentelor de circulație fuseseră înlăturate, dar locuitorii mai păstrau ceva din uluirea şi disperarea care îi cuprinseseră simultan, atunci când, sesizată mai întâi ca o nenorocire individuală, peste ei se prăvălise, imensă, tăcerea.

Syb, primarul oraşului, un brunet înalt, zdravăn, trecut de patruzeci de ani, cu bărbie voluntară, tăiată parcă în piatră, cu ochii căprui, mari şi melancolici, urmărea în biroul său programul stației locale de televiziune.

Ca în filmele fără sonor văzute în copilărie, imaginile se succedau intercalate de texte ce repetau obsedant ideea că oraşul nu fusese victima unui atac cu arme de un tip nou, că regiunile înconjurătoare nu resimt nimic din cele ce se întâmplă aici, că situația prezentă e consecința unui fenomen local – necunoscut, e drept, însă nu pentru multă vreme –, iar pentru că liniştea se poate risipi prin surprindere, aşa cum de altfel apăruse, cetățenii sunt sfătuiți să amortizeze un eventual şoc auditiv, folosind dopuri din materiale antifonice…

Syb se ridică nervos din fotoliu, făcu câțiva paşi prin încăpere, oprindu-se în cele din urmă în fața ferestrei ce oferea panorama uriaşei bucle suspendate a autostrăzii Corolla. Privea rarele automobile, majoritatea purtând însemnele poliției sau ale armatei terestre, gândindu-se la prioritățile ce trebuiau rezolvate.

Primele informații, centralizate greoi din pricina imposibilității utilizării sistemelor de comunicații, demonstrau, dacă mai era nevoie, ascendentul lumii interlope față de autorități prin capacitatea ei sporită de acomodare la situațiile cu totul noi. Hold-up-urile se succedau cu repeziciune şi primarul se văzuse nevoit să solicite militarilor paza instituțiilor bancare şi a marilor magazine.

Şi-ar fi aprins o țigară, dar îl stânjenea o uşoară dificultate în respirație. Ştia că e legată de apariția fenomenului şi-l încerca o irațională spaimă, pe care cu greu şi-o stăpânea, că adevărata tragedie ar putea fi nu liniştea absolută, ci reducerea oxigenului din atmosferă în urma vreunei reacții chimice în lanț sau… Îşi amintea, obsesiv, titlul unei cărți citite în adolescență: *Traficanții de aer*… „Doamne, dacă cineva ne-ar fura cu adevărat aerul? Ce-am mai putea face?!…”

Înălțându-şi umerii masivi, se îndreptă spre uşa capitonată. Îşi acordase destul răgaz acum, când dincolo de prag, pe culoarele primăriei, în birouri, ca şi în sala Consiliului Municipal, era o animație înfrigurată, dar fără personalitate, tăcută, ireală şi înspăimântătoare, ca un coşmar din care nu te poți trezi.

În prag, privi întrebător la secretara care părea să-i aştepte apariția. Domnişoara Malcom se ridică şi-i întinse un plic lung, verzui, pe care îl rupse nerăbdător.

„Alvarez ăsta e un idiot, îi mai arde de introduceri protocolare!...” îşi spuse Syb înciudat, sărind peste prima pagină a textului. Şeful Centrului de Cercetări al Fundației Snockfield comunica studiile întreprinse,

testele folosite, indicându-şi conştiincios colaboratorii, cu întreaga lor titulatură ştiinţifică, spre disperarea corespondentului său.

Concluziile, aşa cum le bănuia Syb, erau modeste, provizorii şi foarte rezervate. Singura care se arăta mai cuprinzătoare arăta că „…în urma cercetărilor realizate pentru determinarea exactă a perimetrului afectat la sol, coroborate cu cele întreprinse pe verticală până la stratosferă, anomalia examinată se manifestă în spaţiul înscris într-un con perfect, la a cărui bază se află oraşul, vârful aflându-se la o înălţime de circa 22.000 de metri…”

Pătrunse cu paşi repezi în sala unde consilierii municipali îşi frunzăreau neliniştiţi hârtiile, cu privirile încărcate de spaimă şi derută.

Primarul introduse în epidiascop filele raportului său, proiectând textul dactilografiat pe un ecran instalat din vreme. Introduse apoi şi mesajul profesorului Alvarez, urmărind cu atenţie reacţiile colaboratorilor săi.

Marcel Luca – fotografie din anul 2010

Consilierii citeau buimăciţi, câţiva se ridicară în picioare pentru a vedea mai bine, iar Robert Fairbanks notă câteva cuvinte pe un bileţel pe care-l aruncă primarului.

„Nu e oare un atac din spaţiu?” citi Syb, remarcând aproape cu mulţumire că nu e singurul care începuse să privească faptele în felul ăsta.

Un nou mesaj adus de domnişoara Malcom, de astă dată într-un plic cu antetul bazei aeriene de la Farago-Limit City, îl ridică pe Syb în picioare. Ieşi în fugă, părăsindu-i pe consilierii care-şi scriau mai departe, cu mâini tremurătoare, replicile fără sens.

Automobilul făcu un viraj strâns şi frână, oprindu-se între două maşini ale poliţiei rutiere.

Cu agendele în mâini, profesorul Alvarez şi generalul Strick alergară spre el. Militarul, uscăţiv şi impersonal în uniforma sa de campanie, părea să fie singurul om ce nu-şi pierduse cumpătul. Cu mâna întinsă spre mijlocul impunătorului pasaj aerian care traversa benzile autostrăzii West Lake, deschidea şi închidea gura, lăsându-l pe primar să înţeleagă că rosteşte: „Acolo! Acolo!”

Între timp, profesorul rupse o filă din agenda în care scrisese febril, întinzându-i-o ca pe o notă de plată. Ochii îi luceau jucăuşi dincolo de lentilele ochelarilor, în timp ce-şi muta greutatea trupului rotofei de pe un picior pe altul, cu aerul că aşteaptă rezultatul unei farse de toată frumuseţea:

„Obiectul sferic aterizat pe viaduct a coborât pe axa conului imaginar în interiorul căruia acţionează fenomenul. E foarte posibil să avem de-a face cu… o vizită din spaţiul extraterestru. În orice caz, am convenit cu generalul Strick să luăm unele măsuri pentru prevenirea unei presupuse acţiuni ostile. Am reuşit să determinăm faptul că liniştea aceasta forţată este rezultatul unui bombardament cu o radiaţie corpusculară ce absoarbe la nivel molecular orice fel de vibraţie. Mai repede decât s-ar fi putut crede, am pus la punct, cu mijloace relativ simple, generatoare de anihilare a radiaţiei în cauză. Aşa că în orice moment putem interveni în sensul restabilirii condiţiilor normale pe o suprafaţă apreciabilă…”

Primarul îl privi câteva secunde perplex pe profesor, după care le făcu semn celor din jur să-l însoţească. La circa o sută cincizeci de paşi de obiectul care se zărea acum strălucitor şi imobil, exact pe axul median al carosabilului, generalul le opri înaintarea, dându-le de înţeles că din acest punct zona intră sub patronajul său.

Tancurile şi autotunurile, cu blindajul încins, stăteau nemişcate, pândind cu ţevile vineţii ale tunurilor şi mitralierelor jumelate ţinta sferică. Trântiţi în spatele barajelor din saci de nisip, soldaţii, în ţinută de camuflaj, ţineau crispaţi în mâini lansatoarele de rachete.

Trecuse mai bine de un ceas de aşteptare încordată când Syb desluşi, cu binoclul militar prin care scruta sferoidul, cum o trapă ovală se deschide şi trei arătări pitice sunt depuse de un braţ telescopic pe asfaltul cenuşiu. Încremenit, le privi preţ de câteva clipe, apoi, alarmat, se întoarse spre general cu intenţia de a-i cere să nu intervină în nici un fel. Dar exact în momentul acela, Strick dăduse semnalul şi cele trei generatoare ale profesorului Alvarez intrară în funcţiune. Ca un trăsnet continuu, zgomotul atâtor motoare în funcţiune le izbi dureros auzul.

Aproape simultan, conturul sferoidului începu să tremure şi, înmuindu-se ca un calup de ceară sub dogoarea focului, se revărsă peste mogâldeţele nemişcate.

Urlând de furie, porni să alerge alături de o tanchetă care se deplasa trepidând spre locul dezastrului, unde se întindea o băltoacă de lichid cu reflexe metalice. Şi Syb înţelegea, privind tremurul de gelatină al ciudatei substanţe, că suferă încă sub acţiunea zgomotului de care insolitele făpturi ale tăcerii încercaseră zadarnic să se ferească.

Textul a apărut în „Forum studenţesc”, nr. 9 (30), Timişoara, 1977 şi a fost reluat în volumul Tactică şi strategie*, Editura Marineasa, Timişoara, 1998.*

Daniel Haiduc

Întâlnire cu personajele
Noțiuni de *creative writing* (II)

Știu că aici ar fi trebuit să fie un articol despre creative writing. Îmi pare rău, dar n-am putut să-l scriu. Pur şi simplu n-am putut. Sunt prea demoralizat după… Dac-aţi şti ce mi s-a-ntâmplat! Pornisem eu cu avânt să mă documentez şi mi-a venit ideea — genială, credeam atunci — că aş putea lua informațiile direct de la sursă. Aşa că, fără să mai stau pe gânduri, am organizat o întâlnire cu un grup de personaje. Exact. Personaje. Sună bine, nu? Eram încrezător, credeam că o să aflu cele mai adânci secrete ale… Nici prin cap nu mi-a trecut că…

Dar mai bine să vă povestesc.

*

— Stimate doamne personaje, stimați domni personaje. V-am chemat aici să… ăăă… să facem cunoştinţă şi să… să punem bazele unei colaborări fructe… fructuoase. Mă scuzați, sunt puțin emoționat. He, he! Deci… ăăă… să mă prezint. Eu sunt scriitor. Poate n-ați auzit încă de mine… Adică sigur n-ați auzit. Sunt un scriitor tânăr, la începutul carierei. Dar promit, să ştiți. Promit. Mi-au spus-o mai mulți. Şi… am vrut să vă întâlnesc personal ca să… ăăă… să avem un dialog constructiv, să-mi spuneți ce roluri preferați… Să ştiți că m-am documentat înainte. Da. M-am documentat. Am studiat chiar şi psihologie, aşa că pot să analizez personalitatea fiecăruia pe baza unor tipare… unor tipare… de astea… cum le zice?… funcționale. Da, tipare funcționale, care… ele…

Se uitau toți la mine cu nişte figuri încruntate, deloc încurajatoare. Era acolo şi Regele Muribund, cu statura lui impozantă, părul negru ca tăciunele, mustața stufoasă şi ochii albaştri care mă învăluiau într-o privire de gheață, şi Aventurierul Arătos, înalt şi bine făcut, cu părul negru ca noaptea, zâmbind pe sub mustața atent aranjată în timp ce privirea lui albastră mă îngheța, şi Savantul Nebun care, de la înălțimea staturii sale, mă privea rece cu ochii lui albaştri iviți de sub părul negru ca smoala, în timp ce-şi răsucea mustața lungă, şi Prințesa Rebelă, subțire şi înaltă, cu părul negru ca abanosul, ochii de un albastru intens şi…

— Ho! Ce-i asta? mă întrerupse Regele Muribund.

— Faci mişto de noi? se încruntă Aventurierul Arătos.

— Unde te crezi, bă? sări Prințesa Rebelă.

— Abia ai venit şi te dai şmecher? adăugă Ticălosul Fără Scrupule.

— Stați puțin! Cred că e o neînțelegere…

— Ce neînțelegere? se miră Detectivul Solitar.

— Ce pixul meu de scriitor eşti, măi, tată? aruncă Prințul Intrigant.

— Faci talente, ai? se băgă în vorbă Androidul Aproape Uman.

— Băi trepanatule, unde te crezi? amenință Savantul Nebun.

— Mă scuzați, dar nu înțeleg…

— De ce semănăm între noi, vere? întrebă Aventurierul Arătos.

— Şi ce-i cu replicile astea de mizerie? se stropşi Detectivul Solitar.

— Aşa vorbim noi, bă? se oțărî Prințesa Rebelă.

— Să-mi bag…! izbucni Ticălosul fără Scrupule. Nu se potoleşte!

— Termină! Sunt prințesă, ce mama naibii! izbucni Prințesa Rebelă, cu vocea gâtuită de furie.

Dându-şi seama ce spusese, îşi puse palmele peste gură şi începu să plângă. Prințul Intrigant se apropie de ea şi-i întinse o batistă brodată.

— Lasă, dragă, nu plânge. Doar vezi că omul nu se pricepe.

— Nu suport să vorbesc aşa! izbucni ea printre lacrimi. Nu suport! Plec!

Şi, ridicându-şi poalele rochiei, părăsi în grabă scena, bocănind cu tocurile pantofilor pe podeaua de marmură. Prințul Intrigant se grăbi s-o urmeze, nu înainte de a mă saluta discret cu degetul arătător trecut peste beregată.

Începeam să-mi dau seama că dialogul anterior nu sunase prea bine.

— Domnule scriitor, asta nu se face, rosti dojenitor Savantul Nebun, în timp ce turna dintr-o eprubetă în alta un lichid verzui din care ieşeau aburi. Nu pot să vorbesc în numele celorlalți însă, în ce mă priveşte, țin să-mi exprim totala nemulțumire față de modul în care sunt prezentat. Cariera mea profesională… Hi, hi, hi! Mă scuzați! Reiau. Cariera mea profesională, cu cinci masterate şi trei doctorate, mă îndreptățeşte să solicit din partea oricărui scriitor o atenție sporită în ce priveşte înfățişarea şi limbajul…

— Bine, profesore! interveni Aventurierul Arătos. Gata! Nu vezi că deja s-a rezolvat?

Apoi către mine, în şoaptă, acoperindu-şi gura cu palma.

— E bine aşa, dar nu-l lăsa să vorbească prea mult. Rămâi fără cititori.

— Da, e mult mai bine, spuse Savantul Nebun în timp ce-şi contempla în oglindă trupul adus de spate şi claia de păr alb din jurul cheliei.

Între timp, celelalte personaje începuseră să şuşotească între ele.

— Dragi personaje! am încercat eu să le captez din nou atenţia.

Nimic. Vorbeau în continuare, fără să mă bage în seamă.

— Măăăă!

Se făcu brusc linişte. Poate pentru că urlasem în portavoce.

— Mă scuzaţi! Aşa. Deci, vreau să vă spun că aveţi perfectă dreptate. Nu ştiu ce-a fost în capul meu. Evident că personajele unei povestiri trebuie să fie diferite şi să… ăăă… să folosească un limbaj potrivit cu rolul pe care…

— Iar încerci să ne ţii un discurs? spuse ironic Aventurierul Arătos.

Ceilalţi izbucniră în râs.

— Se vede că n-ai prea scris, continuă el. Ai fi ştiut că expozeurile n-au mare trecere la public. Hai mai bine să vorbim despre lucruri serioase. Ce vrei să ştii? Uite, să-ţi spun despre mine. Sunt înalt, frumos, puternic, relativ inteligent… Poate puţin arogant pe alocuri, uneori chiar bădăran, dar în esenţă un tip de treabă.

Am dat din cap afirmativ, grăbindu-mă să notez totul într-un carneţel.

— Dacă-mi dai rolul principal, ai un mare avantaj, pentru că cititorii pur şi simplu mă adoră. Mergi la sigur, chiar şi când povestea mai lasă de dorit. Ţin la tăvăleală, pot chiar să iau bătaie din când în când, cu condiţia să mă revanşez la final. Ai notat, da? Dar am şi eu o mică rugăminte.

Îmi făcu discret semn din cap către Însoţitoarea cu Decolteu, care stătea deoparte şi-şi pilea unghiile.

— Dă-i şi ei un rol pe lângă mine. Face bine la imagine, mai strecori din când în când şi câte o scenă de sss… romantism… Să nu se plictisească cititorul.

Însoţitoarea cu Decolteu îi aruncă o privire cruntă, de felină care tocmai şi-a ochit prada.

— Aşa e ea, mai sălbatică, râse Aventurierul Arătos. Nu-ţi face griji! Dacă ai puţin talent, o îndrăgosteşti de mine în maxim două capitole.

— Ce faci, arătosule? izbucni ea şi mişcarea îi scoase în evidenţă petele de pe sutienul din blană de leopard. Iar încerci să te pui bine cu scriitorii? Ai promis că pui o vorbă bună, să primesc şi eu o dată rolul principal. Când ai de gând să te ţii de cuvânt?

— Dragă, nu e momentul acum! Discutăm mai târziu…

— Nu e momentul? Misogin nesimţit ce eşti! Bine, atunci eu plec şi te las cu noul tău prieten. Să văd cum o să te descurci. Poate îţi dă o maimuţă în loc.

Şi tânăra părăsi în grabă scena, urmărită de privirile pofticioase ale unui grup de canibali care treceau întâmplător prin text. Aventurierul Arătos dădu să alerge după ea, dar se întoarse la mine cu palmele împreunate.

— Te rog, nu maimuţă! M-am săturat de maimuţe. Nu mai vreau una care rage a pagubă şi dă tot timpul impresia că e mai deşteaptă decât mine. Urăsc chestia asta. Ne-am înţeles, da?

Şi plecă în goana calului după Însoţitoarea cu Decolteu.

— Nu-l băga în seamă, rosti calm Ticălosul Fără Scrupule, oglindindu-şi bărbia în lama unui pumnal. E un personaj cam simplist. Eu sunt infinit mai interesant. Am şi atitudine, şi prestanţă. Mă încrunt, rânjesc, zbier, fac crize, tot ce trebuie. Ironie fină? Nicio problemă. Înjurături? Grămadă. E destul să-mi dai o înfăţişare potrivită şi cititorul va simţi imediat cum îi intră frica-n oase. Mă rog, în creier, dacă are. Dar găseşte şi tu ceva original. Chestiile astea de genul cicatrice pe obraz, râs cavernos sau cârlig în loc de mână sunt cam uzate.

— Nici o problemă, am imaginaţie.

M-am grăbit să notez totul în carneţel.

— Totuşi, ar fi bine să nu te pripeşti, se auzi vocea Regelui Muribund.

— Ce vrei să spui?

— Văd că eşti dispus să înveţi, aşa că îţi dau un sfat înainte de a muri.

Se apropie de zid şi privi în depărtare, peste metereze.

— Un personaj cu adevărat puternic nu trebuie să se dezvăluie de la început. E bine să fie misterios, să nu-şi dea nimeni seama ce urmăreşte. Doar tu trebuie să ştii asta şi să-i comunici cititorului, la momentul potrivit, ce vrea de fapt...

— Eu vreau să stăpânesc lumea, sări Ticălosul fără Scrupule.

— De asta eşti un personaj negativ, am răspuns eu.

— Auzi? Să-ţi spun ceva. Mai întâi că nu toate personajele trebuie să fie pozitive. Altfel, musculosul ăsta… (arătase către Supererou) … n-ar mai avea de lucru. În plus, e mai interesant dacă fiecare personaj are câte o latură întunecată. O dramă în trecut, o frustrare, o dorinţă, ceva. Altfel, de unde conflicte interne? De unde motivaţii?

— Eu n-am nevoie de motivaţii, sări Androidul Aproape Uman. Vzzzt! un scurtcircuit şi devin rău. Vzzzt! alt scurtcircuit şi devin bun. Nu că aş şti care e diferenţa, dar orişicât...

— N-are nici o importanţă dacă eşti bun sau rău, spuse Ticălosul fără Scrupule şi-i înfipse o şurubelniţă în ceafă. Important e să fii remarcabil. Re-mar-ca-bil.

Androidul Aproape Uman se prăbuşi la pământ şi luă foc.

— Poate să te urască toată lumea, continuă Ticălosul fără Scrupule, privind cu satisfacție scheletul de metal care încă mai mișca. Cât timp nu te ignoră, totul e perfect.

— Pe mine cititorii mă iubesc, declară Supereroul.

— Păi da, îți dă mâna să vorbești, spuse Trecătorul Ghinionist. Tu primești întotdeauna rolurile cele mai bune.

— Noi de ce suntem discriminați? se băgă în vorbă Soldatul Neînsemnat. După ce că ducem greul acțiunii, mai și murim înainte de final.

— Așa e, spuse Trecătorul Ghinionist. Merg liniștit pe stradă, ziua-n amiaza mare, și deodată mă trezesc că mă ia valul sau mă calcă o godzilă. Uneori n-apuc să zic nici măcar o replică. E corect? Am și eu familie, copii. De ce să nu afle cititorul și povestea mea? Uite, chiar alaltăieri, s-a rupt mânerul de la ușa frigiderului. Și zice nevastă-mea: „Ai văzut?". Eu dau din cap și zic „Am văzut". „Și ce facem?", zice ea. „Nu știu". Și ne uităm lung unul la altul, ea cu polonicul în mână. Adică era o tensiune acolo, un conflict, înțelegi? Asta place cititorului.

— Stai să vezi la mine! interveni Soldatul Neînsemnat. Azi dimineață vine sergentul și…

— Bine, bine, zic eu. Vorbim mai târziu. Acum trebuie să…

Trecătorul Ghinionist dădu din mână, frustrat.

— E clar. Nici lui nu-i pasă de noi.

— Da. E la fel ca toți ceilalți scriitori, îi ținu isonul Soldatul Neînsemnat. N-are pic de respect pentru cei care muncesc.

— Hai să plecăm!

— Hai!

Îl ocoliră pe Savantul Nebun, care meșterea ceva la un declanșator, și o luară amândoi în lungul străzii, aruncând în jur priviri speriate.

— Nu înțeleg de ce s-au supărat. Trebuia să-i las să vorbească?

— Hai să-ți spun un secret! răspunse binevoitor Detectivul Solitar. Personajele secundare nu știu că sunt personaje secundare.

— Cum așa?

— Foarte simplu. Orice om își imaginează că e centrul universului, nu? Așa și aici. Fiecare personaj secundar crede că e, de fapt, personaj principal. Asta e bine, pentru că se străduiește mai mult și devine credibil. Cu condiția să ai și tu grijă de el. Să-l faci să se simtă important.

— Adică să-l las să-și povestească viața?

— Ei, nu chiar așa! Doar amănuntele mai interesante. Și nu-i da niciodată cititorului toate informațiile deodată. Plasează indicii, lasă-l să fie curios, să-și pună întrebări.

— Nu prea înțeleg.

— Hai să-ți dau un exemplu!

Se întoarse către grupul de personaje.

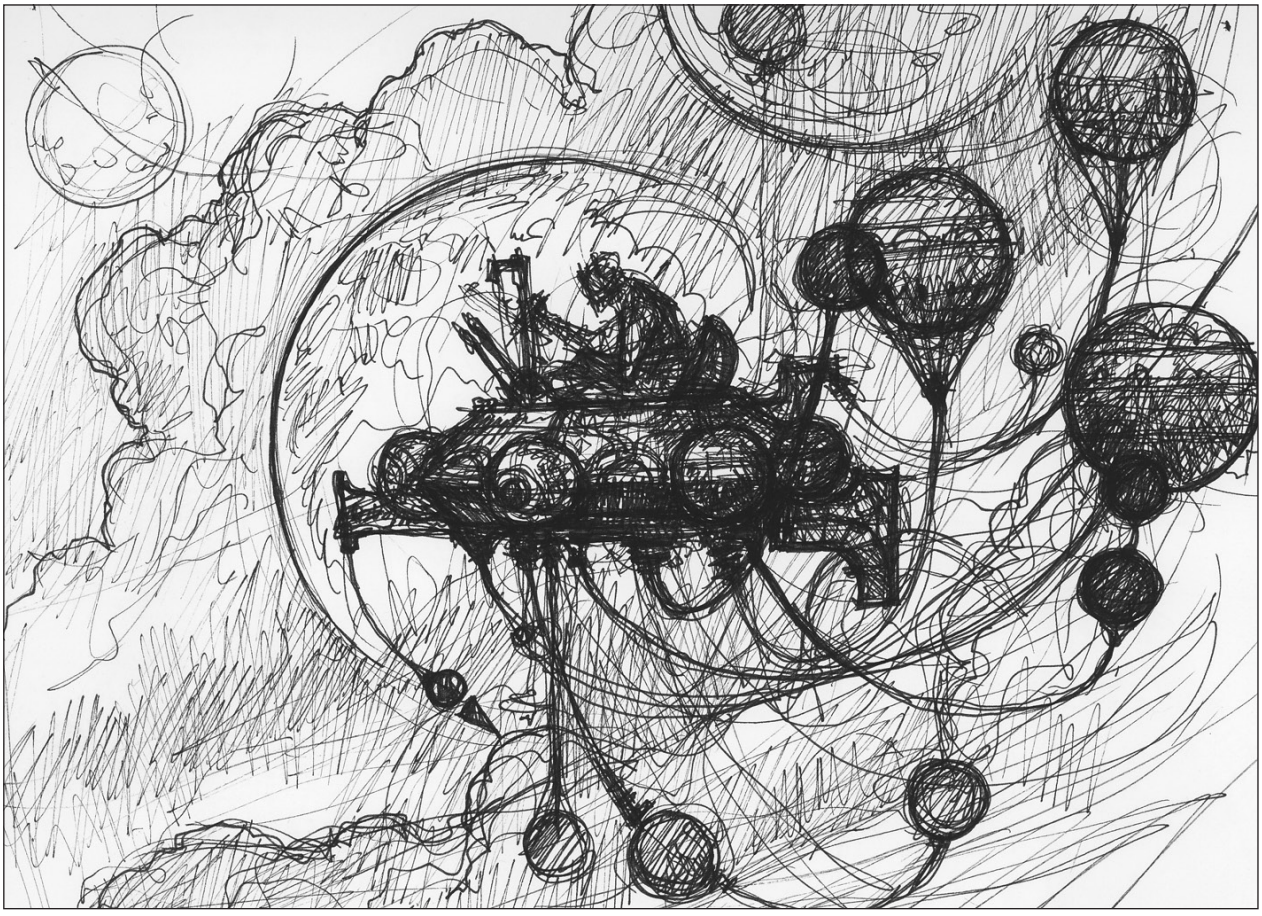

Sergiu Zegrean – „Floating Away"

— Tu! Suspectul Unu, vino aici!

Personajul indicat se apropie de noi şovăitor, cu capul în pământ.

— Unde ai fost aseară, între şase şi şapte?

— Domnule detectiv, recunosc tot. M-am dus la victimă acasă şi am bătut în uşă. Imediat, din interior s-au auzit nişte bufnituri. M-am speriat, vă daţi seama! Am încercat uşa… era descuiată. A urmat cel mai groaznic moment din viaţa mea. Victima zăcea acolo, la capătul scărilor, fără suflare. Nu înţeleg cum s-a putut întâmpla o grozăvie ca asta. Cred că am bătut prea tare în uşă, omul s-a speriat şi a alunecat pe scări. Îmi pare rău, sunt vinovat. Arestaţi-mă!

Detectivul Solitar îşi dădu ochii peste cap.

— Bine, aşteaptă aici! Suspectul Doi!

— Cine? Eu? răspunse o voce din spatele grupului de personaje.

— Da, tu. Vino aici!

Suspectul Doi se apropie cu mâinile în buzunare şi o faţă deranjată.

— Tu ce făceai aseară, între şase şi şapte?

— Eu? De ce? S-a întâmplat ceva? A murit cineva? Nu ştiu nimic. Eu eram în maşină, mergeam către… Nu-l cunosc pe moşneag. Nu l-am văzut în viaţa mea. N-am fost niciodată în casa aia cu mobilă veche şi draperii verzi. Pe bune, nu ştiam că e unchiul meu. Eu eram acasă, tocmai reparam un…

Detectivul Solitar îi făcu semn să tacă şi se întoarse către mine.

— Acum ai priceput?

— Evident că vinovatul este…

— Sssst! Nu spune! Ce-am vorbit noi mai înainte? Lasă-l pe cititor să gândească. Iar voi doi veniţi cu mine la secţie, să daţi declaraţii.

Plecară. Între timp, în jur se lăsase o linişte suspectă. Personajele care mai rămăseseră aşteptau să spun ceva. Dar ce? De discurs se alesese praful…

— Am eu o idee, sări Amicul Săritor. Ce-ar fi să…

Nu mai continuă, pentru că tocmai se proptise în declanşatorul bombei aflate sub autobuz şi, spre disperarea Savantului Nebun, afişajul cu cifre roşii începu să numere secundele rămase până la detonare. Personajele înmărmuriră.

— Nu vă alarmaţi! strigă Supereroul. Rezolv eu!

Îşi trase mai bine chiloţii peste pantaloni şi se repezi la autobuz. Ajută o bătrânică să coboare, apoi îl apucă cu braţele sale imposibil de puternice şi, opintindu-se fără efort, îl aruncă în văzduh. O explozie puternică lumină zarea şi aripa imensă a unui avion de pasageri căzu peste laboratorul Savantului Nebun, făcându-l una cu pământul. Undeva, în aer, nişte oameni nevinovaţi erau în pericol.

— Nu vă alarmaţi! strigă Supereroul. Rezolv eu!

Sări în carlinga unui avion supersecret şi ultrasofisticat şi se repezi să-i salveze. Opintindu-se fără efort, reuşi să conecteze în zbor cele două aeronave şi să-i transfere pe pasageri, unul câte unul. Exact la timp, pentru că epava avionului de pasageri, care mai planase un timp din motive de suspans, se prăbuşi la pământ într-o vâlvătaie uriaşă. Căzuse peste o rafinărie şi flăcări uriaşe blocau acum nişte muncitori nevinovaţi înăuntru.

— Nu vă alarmaţi! strigă Supereroul. Rezolv eu!

Se repezi către locul dezastrului şi… şi… căută o soluţie care nu-mi venea în minte. Între timp, rezervoarele de combustibil explodau unul după altul, trezind la viaţă vulcanul din apropiere. Din simpatie, acesta începu să arunce în aer şuvoaie de lavă roşiatică, chiar portocalie pe alocuri. În timp ce revărsarea incandescentă ameninţa să ajungă la metropola din vecinătate, în largul mării tocmai se formase un tsunami care…

Supereroul se proţăpi în faţa mea, cu mâinile-n şold. Un strop de sudoare cobora discret pe tâmpla lui stângă.

— Auzi? Îţi baţi joc de mine? Dă-o naibii de acţiune! Mai fă şi tu o pauză!

— Scuze! M-a cam luat… valul.

Supereroul îşi trecu cu demnitate mâna prin gelul ignifug din păr şi, încordându-şi muşchii, plecă furios să salveze ce se mai putea salva.

— Mă duc să-l ajut, strigă Amicul Săritor şi dispăru în urma lui.

— Aşa! Acţiune! Îmi place!

Cel care bătea din palme era Spectatorul Parior. I-am făcut semn să se potolească.

— Ce? Iar trecem la dialog? mormăi el, dezamăgit.

— Da.

— Bine, dar atunci fă-l şi tu mai interesant!

Scuipă o sămânţă şi începu să se plimba prin faţa mea, gesticulând.

— Adică personajele să nu stea faţă în faţă, ca momâile. Să se mişte, să facă ceva.

Lovi cu piciorul o cutie de conserve, apoi atinse în trecere clapele pianului.

— În felul ăsta, dai impresia de dinamism, de autenticitate…

Şterse praful de lângă oglindă, aruncându-mi o privire nedumerită, apoi continuă să se agite în jurul meu.

— Prin gesturi poţi să transmiţi anumite gânduri sau stări, continuă el în timp ce cu o mână se scobea în nas şi cu cealaltă se scărpina în barbă.

Se opri brusc.

— Ei, nici chiar aşa!

— Am înţeles, spusei eu, notând de zor în carneţel. Dialogul să fie dinamic… Personajele să se mişte…

— Şi să vorbească mult, se băgă în vorbă Vorbăreţul Agasant. Când ai ceva de spus, nu-l chema pe individul ăla arogant pe care nu l-a văzut nimeni niciodată. Vorbesc de Povestitor, continuă Vorbăreţul Agasant. Mai bine lasă un personaj s-o facă, chiar dacă punctul lui de vedere e subiectiv, încheie Vorbăreţul Agasant.

— Ce-a fost asta?

M-am întors către Regele Muribund, care stătea sprijinit cu coatele de balustradă.

— Nu înțeleg.

— De ce aveai nevoie de atâtea indicații în paragraful anterior? Nu era clar cine vorbește?

— Chiar așa, interveni Vorbărețul Agasant. Nu era evident că eu vorbesc?

— Tu să taci! se răsti regele la el.

— M-am gândit că e mai bine pentru cititor să știe…

Regele Muribund clătină din cap.

— Nu. Uite, pentru că-mi ești simpatic, îți mai dau un sfat înainte de a muri. Cititorilor le place dialogul pentru că e ușor de parcurs. Nu-l împăna cu explicații și comentarii decât dacă e absolut necesar. Și nu tot indica cine vorbește, mai ales când sunt doar doi participanți.

— Exact. N-are rost să tot repeți, spuse Vorbărețul Agasant. Cititorul pricepe și singur…

— Tu să taci! m-am răstit la el.

Regele scăpă un zâmbet discret. Eu însă aveam o dilemă.

— Dar, dacă vreau să introduc o acțiune, pot să folosesc indicații? De exemplu: „N-are rost să tot repeți, spuse el și mușcă dintr-o prună".

— Mmm… merge, dar încearcă totuși să nu abuzezi de…

— Ptiu! Avea vierme, se plânse Vorbărețul Agasant și aruncă pruna. Oricum, mie nici nu-mi plac prunele. N-ar fi mai bine să muşc dintr-o piersică? Piersicile conțin vitamine…

— Muşcă ce vrei, dar lasă-ne! Nu vezi că discutăm lucruri importante?

— Și ce? Credeți că eu nu pot să susțin o conversație elevată? Am citit *Alchimistul* de trei ori. E o carte foaaarte tare…

Cine naiba mă pusese să-l chem?

— …cu unul care călătorește muuult și, la un moment dat, se întâlnește cu aaaltul…, continuă să peroreze Vorbărețul Agasant când, brusc, căzu într-o gură de canal.

— Cred că, de data asta, indicația era absolut necesară, explicai eu în timp ce împingeam la loc capacul.

Regele Muribund zâmbi aprobator. Aș mai fi vrut să-l întreb câte ceva, însă atenția mi-a fost deturnată de cearta care se iscase, nu știu de ce, între Extraterestrul Prădător și Extraterestrul Bălos.

— Ești urât și în infraroșii, măi! spunea primul.

— Eu? Tu te-ai uitat în oglindă? Pardon, nu poți că ești invizibil.

— Auzi? Îți trag un cap în gura capului din gură de nu te vezi.

— Ce vorbești? Eu, dacă te scuip, trece scuipatul prin tine.

— Măi… ciorbă de burtă!

— Măi… rahat incolor!

— Șopârloi clocit!

— Klingonian avortat!

— Ce-ai spus? Pân-aici! Nu suport să mă faci klingonian!

Furios, Extraterestrul Prădător scoase un pumnal de formă dubioasă și se repezi în urma Extraterestrului Bălos care, prudent, o luase deja la fugă, strigând cât îl țineau gurile:

— Luați-l de pe mine că-l omor!

Dispărură amândoi printre două piramide antice, în aplauzele Spectatorului Parior.

— Așa! Prinde-l!

Acesta scuipă o sămânță și-mi făcu semn cu degetul mare în sus.

— Excelent dialogul!

— Crezi?

— Dinamic, realist, fiecare parte voia s-o domine pe cealaltă… Bravo! Mă duc repede să pariez până nu se-nchide casa.

În jilțul lui, Regele Muribund mustăcea, cu coroana atârnând pe-o ureche.

— Ce e? Ai văzut că n-am mai folosit indicații la fiecare rând.

— Mda. Totuși, lipsește ceva.

— Ce?

— Scopul, băiete. Scopul. Poți să-mi explici de ce se certau aschimodiile alea? Doar așa, ca să râdă cititorii? Uite, pentru că te văd om serios, îți mai dau un sfat înainte de a muri. Consideră dialogul ca pe o formă de conflict. Ca pe o bătălie în care fiecare parte intră cu anumite așteptări și își urmărește interesele. Tu trebuie să cunoști bine acele interese și să-l faci și pe cititor să înțeleagă ce vor participanții…

— Eu vreau să stăpânesc lumea, sări Ticălosul fără Scrupule.

Începea să mă enerveze.

— Ai mai spus-o o dată.

— Și ce? O spun de câte ori am chef. Oricum, vreau să protestez în fața acestei totale lipse de respect. De când am venit, abia dacă am vorbit o dată.

— Dar am avut de discutat cu ceilalți…

— Nu mă interesează. De ce trebuie să-și aștepte fiecare rândul? Oamenii sunt egoiști, vor să vorbească, să fie auziți, se întrerup unii pe alții, divaghează… Așa și personajele.

— Da, dar…

— Ascultă-mă! Cheia succesului tău e la mine. Deci, indiferent ce scrii, vreau să oprești din când în când acțiunea și să apar eu. Pac!, prim plan, zic ceva de rău, toată lumea tremură… Adică să întreținem starea de tensiune, mă-nțelegi? Să-i aducem aminte cititorului că eu sunt cauza tuturor problemelor, centrul universului imaginar în care a fost atras de întorsătura...

— Un fel de gaură neagră?

— Auzi? Eu vorbesc serios și tu… Gata, stricăm prietenia! Plec. Și așa n-am pe cine să terorizez aici. Adio!

Să mă chemi când o să fii pregătit să-ți înfrunți latura întunecată. Bună glumă, nu? Muahahaha! Muahahaha!

Ecourile râsului său cavernos încă mai persistau când m-am întors către Regele Muribund. Din nefericire, acesta făcuse ceea ce știa mai bine, și anume murise. Păcat. Îmi plăcea.

În scenă mai rămăsese un singur personaj, mic și amărât.

— Tu cine ești?

— Aplaudacul Fericit.

— Și ce vrei?

— Pot să aplaud?

— De ce?

— Ăsta e rolul meu.

— Cum adică?

— Păi, când totul se termină cu bine, eu aplaud și-i îmbrățișez pe cei din jur.

— Așa. Și ți se pare că acum s-a terminat cu bine?

— Păi… nu știu.

— Ești liber să pleci.

— Pot să te îmbrățișez înainte?

— Nu!

— Bine. Atunci… plec.

— Drum bun!

— La revedere, domnu' regizor.

— Nu sunt regizor.

— Nu?

— Nu. Sunt scriitor. M-am prezentat la început.

— Scuză-mă! Eu am ajuns mai târziu. M-am gândit că ești regizor pentru că personajele pe care le-ai chemat… joacă, de obicei, mai mult în filme decât în cărți. Sigur, pe undeva, lucrurile se amestecă, dar… Chiar credeam că vrei să faci un film.

— Nu vreau să fac nici un film.

— Atunci, poate ar trebui să mai citești.

— Pleacă, mă, de-aici!

Și, uite-așa, am rămas singur.

*

Cum vă spuneam, acum sunt demoralizat. După întâlnirea asta, nici nu-mi vine să mai scriu. Pot eu să îndrăznesc să mai folosesc personaje în povestirile mele? Ce înfățișări să le imaginez, ce motivații să le inventez, ce dialoguri să le compun, când știu că vor cârcoti la fiecare adjectiv, la fiecare verb, la fiecare linie de dialog. Și, dacă n-o să le convină ceva, parcă văd că mă vor lăsa cu ochii-n soare. E un dezastru!

Ce? Dumneavoastră v-a plăcut? Cum adică? A fost interesant? Și amuzant? Serios? Stați puțin! Păi, atunci înseamnă că… Aha. Deci e bine ca scriitorul să se certe cu personajele sale. E un conflict fundamental? Pe bune că n-am știut. Cum? Da, aveți dreptate. Scriitorul e cel care le aruncă în față toate problemele, toate nenorocirile și dramele prin care trebuie să treacă. Asta înseamnă că și eu sunt implicat în poveste? Sunt chiar un personaj negativ? Hmm! Interesant. Uite, trebuie să mă gândesc la asta. Mai vorbim.

Sergiu Zegrean – „Lost Relic"

Antuza Genescu

“The Land of No Choice”

Mircea Opriță, *Călătorie în Capricia*, Eagle Publishing House, Bucureşti, 2011

„În bogata colecție de apariții comice, care animă călătoriile lui Gulliver, cea mai neașteptată, dar poate cea mai revelatoare pentru gândirea lui Swift, este reprezentată de însuşi Gulliver”[1], afirmă criticul Vera Călin, prefigurând parcă renașterea acestui personaj, peste câteva secole, într-un teritoriu frapant din toate punctele de vedere, cu o denumire extrem de sugestivă: Capricia. Pe insula aceasta, Gulliver îşi va pierde „ironia feroce şi umorul negru”[2] moştenite de la Swift, părintele său „biologic”, şi se va transforma, călăuzit de inspirația părintelui său „adoptiv”, Mircea Opriță, într-un individ mai detaşat, mai rațional, capabil să reacționeze cu mai multă (auto)ironie şi umor mai blând în fața situațiilor nebănuite din ținutul necunoscut în care s-a pomenit aruncat de soartă.

În secolul al XVIII-lea, pe vremea lui Swift, se călătorea intens, din plăcere, pentru propria împlinire, pentru documentare sau în cine ştie câte alte scopuri. Poate că şi românul, tot european fiind, pleca pe-atunci mai des dincolo de granițele țării lui. Astăzi, din motive pecuniare, el e nevoit să-şi reprime pofta pentru orice fel de călătorie (emigrarea definitivă sau plecatul la muncă în străinătate se exclud). Cu atât mai binevenită este, aşadar, „cu adevărat ultima aventură a lui Gulliver”, pentru care avem a-i mulțumi foarte frumos domnului Mircea Opriță.

Trecerea din secolul al XVII-lea, când Lemuel Gulliver a plecat prima oară pe mare şi-a ajuns în Lilliput, în secolul al XX-lea (sau al XXI-lea?), când a nimerit în Capricia, se face cât se poate de credibil şi natural. Gulliver ne spune că, de la călătoriile sale cunoscute de toată lumea şi apărute în renumita carte despre el (în 1726), a mai avut „rătăciri” pe mare, dar ele sunt „descrise în lucrările altor autori interesați de asemenea peripeții neobişnuite” – printre care, precizăm noi, se va înscrie de-acum şi domnul Mircea Opriță. Întors în casa lui din Redriff, Gulliver are de îndurat curiozitatea şi privirile neîncrezătoare ale vecinilor care îl consideră zărghit când aud ce povesteşte. E singur, copiii îi sunt mari, stabiliți deja pe la casele lor, iar nevasta i-a plecat, a treia oară de la întoarcerea lui, în vizită la rubedenii. Faptul din urmă nu trebuie să ne mire; la întoarcerea soțului ei din țara cailor mult mai nobili decât oamenii şi înzestrați cu mult mai multă rațiune decât aceştia, numai după câteva săptămâni bune a avut voie biata femeie să stea la masă cu el, dar „tocmai în celălalt capăt”, din cauza mirosului ei de om, şi nu de *houyhnhnm*, şi să răspundă „foarte scurt” la puținele întrebări pe care i le punea domnul Gulliver.

Detaliile spațio-temporale interesează nivelul inițial al comparației dintre narațiunile domnilor Swift şi Opriță (studierea lor în paralel poate face obiectul unui eseu separat) şi ne vor ajuta, dacă le urmărim atent pe tot parcursul *Călătoriei în Capricia*, să descoperim un răspuns la întrebarea pe care ne-o punem nu o dată când citim cartea. Domnul Swift îl trimite pe Gulliver spre Mările Sudului, cu escală prevăzută în Indiile Răsăritene, cu nava *Antelope*, a căpitanului William Prichard, navă care a ridicat ancora în 1699. Domnul Opriță îl trimite la Gulliver pe Sherry Holmes, care nu e detectiv, ci căpitanul vasului *Britannia*, pregătit să plece spre tot Mările Sudului, şi tot cu escală pe coastele Indiilor Răsăritene. Holmes ajunge la Gulliver prin mijlocirea prietenului său, doctorul J. H. Watson, care nu poate pleca el însuşi în călătorie, întrucât suferă de gută. Căpitanul are însă şi talent de detectiv, pentru că descoperă, grație unui singur fir de păr, autorul unei crime petrecute la bordul *Britanniei*. Cum bine se ştie, în Anglia din universul nostru, Sherlock Holmes, detectivul, şi bunul său prieten, doctorul Watson, apar în romanele lui Conan Doyle abia la 1887, deci la peste un veac şi jumătate după ce nava *Britannia*, pe care se află Gulliver al domnului Opriță, ridică ancora din Downs. Două Anglii diferite. Două universuri diferite?

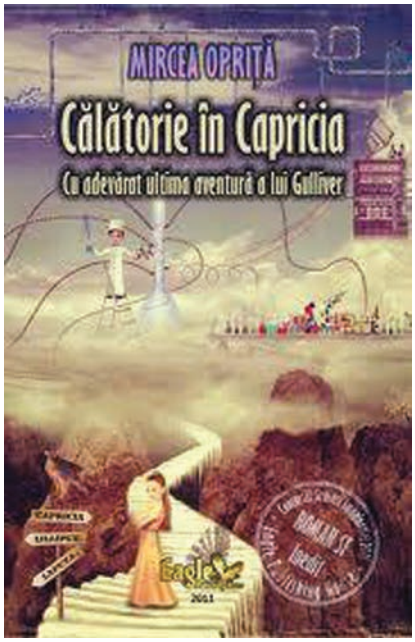

Cei doi autori nu vor să plictisească cititorul vorbind despre drum şi trec, amândoi, direct la evenimentele

[1] Jonathan Swift, *Călătoriile lui Gulliver*, în românește de Leon D. Levițchi, cu prefață de Vera Călin, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1967, p. XXVIII

[2] *Ibidem*, p. XII

imediat anterioare naufragiului. La Swift, corabia *Antelope* pleacă din portul Bristol în 1699 şi e împinsă către nord-vestul Tasmaniei. Peste câtăva vreme, e sfărâmată la ciocnirea cu o stâncă. Gulliver înoată la voia întâmplării, până când simte fundul apei şi ajunge la ţărm. Doborât de căldură şi de arşiţă, căci în latitudinea sudică începuse deja vara, adoarme pe iarba moale... din Lilliput, ţărişoară din care va reuşi să se întoarcă peste trei ani, în 1702, exact în Downs, portul de unde ridică ancora, în 1728, *Britannia* imaginată de domnul Opriţă. *Britannia* va ajunge mult la sud de Ecuator, tot pe vreme de arşiţă. Lovită de un „uriaş perete de apă", se scufundă. Supravieţuiesc trei oameni, un marinar care se îneacă ulterior, căzând din barca de salvare, căpitanul Holmes, care, înainte de-a se îneca şi el, strigă „Moriarty!" cu ochii aproape ieşiţi din orbite, şi Gulliver, care va ajunge din nou la un ţărm. Primul lucru pe care îl vede după ce îşi revine din oboseală e un şir de case cu un etaj,

Marina Nicolaev – „Hipercivilizaţii"

străjuite de nişte palmieri. Iar prima persoană cu care se întâlneşte în ziua de 29 octombrie 1728 e o balaoacheşă murdară şi grăsană, care întinde mâna nu ca să sprijine naufragiatul sleit de puteri, ci ca să cerşească de la el.

Iată-l, deci, pe Gulliver, şi pe noi odată cu el, în insula Capricia, o lume unde nu s-a auzit de nici de Anglia, nici de Regatul Unit al Marii Britanii, dar e plin de „sminteli" precum curentul electric („lămpile lui Volta"), automobilul (trăsura fără cai), liftul („cutia suitor-coborâtoare"), frigiderul („maşina de frig"), televizorul („cutia cu umbre"), telefonul („cutia cu voci") etc.

Păstrând modelul swiftian al titlurilor de capitol alcătuite din propoziţii rezumative ale viitoarelor întâmplări, domnul Opriţă ne introduce într-o alegorie a cărei ultimă etapă, poate cea mai solicitantă, e Capricia. Satira lui e de o rară savoare. Tot de la Swift păstrează şi detaşarea, preferând să lipsească din interiorul satirei, neapelând la „invectiva directă"[3], ci lăsând în seama personajului-narator să spună ce e de spus. Gulliver cel naufragiat în Capricia este, aşadar, intermediarul pe care şi l-a ales autorul ca să râdă cu poftă, dar cât se poate de elegant, de capricieni, de metehnele lor şi consecinţele acestora, fie grave, fie caraghioase.

Până să priceapă că „la capricieni totul se poate, şi încă în mod firesc", Gulliver are parte numai de surprize. Universitatea din Cetăţuia Soarelui îl uimeşte aşa cum l-a uimit şi cea din Lagado, cu ani în urmă. Numai că doar aici, în capitala Capriciei, află despre programele noi „implementate" (capricienii manifestă o predilecţie suspectă pentru folosirea improprie a termenilor) de universitate; despre materii depăşite, ca istoria veche a insulei, scoase din programă pentru a fi înlocuite cu cursuri teoretice şi practice de frecat mangalul sau menta; despre disciplina numită „macdonalul universal şi comparat"; despre cursul de ochiometrie pentru ingineri şi arhitecţi ori cele de saltimbanci publici, pregătitori de alegeri şi ghicitori de rezultate. Însoţit de fiul gazdelor sale, prototipul studentului etern, Gulliver străbate capitala şi se minunează neîncetat de principiul „merge şi-aşa", de muzeul unei flote care nu mai există, de academii fără academicieni, de limbajul şi comportamentul deşucheat al populaţiei, de înclinaţia lor specială pentru Luna care abia aşteaptă să fie luată în stăpânire de către ei, măcar pentru că solul ei alb e, de fapt, argint de cea mai bună calitate, cu care se pot face bani frumoşi. Întâlnirea cu istoricul de la Arhivă e un prilej să afle despre trecutul recent al Capriciei, dominat de „poliţia hăitaşă", pândaci şi răspândaci, ştiinţa nouă numită „skizofrenie", „pilla" şi „Master Bulla" etc.

Gulliver nu-şi dezminte însuşirea de om politicos. Gazdele sale, pe care le apreciază atât de mult, Lady Maricica şi Master Dinu, Felix-băiatul şi Felix-fata, prietenii lor tatuaţi, toţi capricienii, până la urmă, se bucură de acelaşi tratament din partea lui. Îi priveşte ca pe nişte „cinstite doamne" şi „distinşi domni". Chiar şi ţiganca e „bătrâna doamnă cu fuste înflorate". Poate că tocmai politeţea e cea care-l îndeamnă să găsească justificări prostiei şi nesimţirii capricienilor cu „suflet mare". Astfel, condusul maşinii fără a ţine cont de reguli e pus pe seama faptului că bieţii oamenii au probleme cu memoria, iar mormanele de gunoaie de pe bulevarde nu sunt nimic altceva decât contribuţia întregii populaţii la decorarea cu mizerie a capitalei, fiindcă orice caprician practică arta.

Există un contrast profund între bunul-simţ englezesc, prea îngăduitor, şi realitatea capriciană duhnitoare. E imposibil să-l ignori, aşa cum nu poţi ignora opoziţia stridentă dintre patriotismul lui Gulliver („scumpa" sau

[3] *Ibidem*, p. XXX

„iubita mea Anglie”, „iubitor de țară cum sunt”), al lui Swift („poporul britanic, care poate fi dat pildă lumii întregi pentru înțelepciunea, spiritul de dreptate şi grija deosebită de care dă dovadă în întemeierea coloniilor”[4]) şi nepăsarea, ca să nu spun dispreţul afişat de capricieni faţă de propria naţie, dispreţ pe care îl îmbracă într-un naţionalism de o falsitate dezgustătoare, în dorinţa „de a fi altfel decât toată lumea”, de a ieşi mereu pe primul loc, mai ales după Marea Răzvrătire şi răsturnarea lui Ciocesko.

O scenă fabuloasă, ilustrativă pentru traiul-mascaradă al capricienilor, este cea petrecută în poiana în care Gulliver şi tinerii lui prieteni se întâlnesc cu nişte extratereştri, trei omuleţi albi cu capete şi mâini lungi, ochi mari şi urechi clăpăuge, guri mici şi fără dinţi, care tocmai au aterizat dintr-o „caleaşcă ce nu s-a mai văzut, turtită ca o farfurie uriaşă”. Până să-şi facă Gulliver şi capricienii curaj să-i întâmpine, până să ia măsuri poliţaiul însoţit de paznicul locului, care pândeau amândoi tremurând de frică după tufe, îşi face apariţia o „supusă de slabă condiţie de-a regelui Maidan I, rătăcitoare cu cortul prin pustietăţile Capriciei”, care începe să se vaite că iarăşi „au venitără” să-i ia „plodul la experienţe!” Omul legii, înspăimântat, trage un foc şi îi împrăştie pe toţi, chiar şi pe „omuleţii de pe faţa de dincolo a Lunii”.

Bătând Cetăţuia Soarelui în lung şi-n lat, Gulliver descoperă indicii ale locului în care s-ar afla Capricia în univers. Faptul se petrece în Casa Simulacrelor, clădire unde localnicii vin să se amuze pe bani puţini. Intrând într-o cutie de sticlă în care, plătind o monedă, aveai parte de o mică excursie pe Lună, Lemuel se pomeneşte într-o „barcă lunară”, înghesuit între doi tramontani (Tramontania e una din insulele vecine cu Capricia). Cei doi, îmbrăcaţi în costume albe şi umflate care le dădeau aspect de urşi, trag „barca” lângă un capăt de câmpie cenuşie şi, urmaţi de Gulliver, se duc să cerceteze un steag cu treisprezece dungi albe şi roşii, iar într-un colţ cu 50 de steluţe albe… Din păcate, timpul plătit de moneda lui Gulliver se termină, trebuie să iasă din cutie, însă mai are vreme să vadă pe cerul Lunii o altă lună, colorată cu verde şi albastru, pe care desluşeşte continentele de pe Pământ… Mergând a doua oară la Casa Simulacrelor, îşi dă seama că luna aceea e chiar Pământul văzut de pe suprafaţa Lunii adevărate pe care ajunsese şi el, intrând în cutia de sticlă. Cu harta Pământului în faţă, desenată anterior în casa gazdelor sale, Gulliver caută, privind din Lună Pământul, locul unde s-a scufundat *Britannia*, dar nu reuşeşte să vadă decât o întindere mare de apă.

Capăt şederii în Capricia a lui Gulliver pune Marc-Aureus Trosnack, principe jucător, ofensat că musafirul său îi atrage atenţia că a juca prea mult singur jocul conducerii presupune un risc: acela de a vrea să câştigi întotdeauna, cu orice preţ, chiar trecând peste reguli. Gulliver e închis pe motiv că a arborat steagul Marii Britanii în curtea casei, apoi acuzat că a vrut să vândă Capricia Marii Britanii! În urma procesului, e condamnat la exil pe viaţă şi abandonat în larg, pe bricul pe care îl rebotezase chiar el *Swift*[5]. În tristeţea singurătăţii, inspirat şi de vinul consumat, se gândeşte că e posibil să fi nimerit într-un „secol caprician” din istoria Angliei. După o furtună grozavă, în loc să se lumineze orizontul, se deschide „un ochi rotund minunat de cer albastru, ca poarta de intrare în paradis”. Gulliver îşi scrie testamentul, furtuna îi ameninţă din nou bricul, iar el îşi aminteşte de un cântec despre Katrina…

Marina Nicolaev – „The Last Fish”

Spuneam la început că Gulliver din Capricia e mai blând decât cel al lui Swift. Este un personaj candid, creştin, iubitor de dreptate şi adevăr, care continuă „mitul străinului” pus, pe nepregătite, în faţa acelei „false ingenuităţi” a unui pretins exotic, de care vorbeşte Vera Călin.[6] Totuşi, asemenea predecesorului său mai sever, urmează neclintit un principiu: *„să slujesc adevărul, cu toată străşnicia*”[7].

Cuvintele lui Gulliver se potrivesc foarte bine autorului *Călătoriei în Capricia*: nu scrie „cu patimă sau îmbâcsit de prejudecăţi, ori cu reavoinţă împotriva niciunui om şi nici a unui grup de oameni. […] Nu las să se strecoare un singur cuvânt care să semene a epigramă sau care să poată jigni câtuşi de puţin chiar pe cei mai susceptibili. În felul acesta nădăjduiesc că mă pot socoti pe drept cuvânt un autor fără cusur, împotriva căruia legiunile de gâlcevitori, polemişti, observatori, cugetători, căutători de greşeli cu lumânarea sau critici nu vor putea găsi niciodată prilejul de a-şi folosi talentele.”[8]

[4] *Ibidem*, p. 359

[5] În limba engleză, substantivul comun *swift* înseamnă „iute, agil”.

[6] Jonathan Swift, *Op. cit.*, p. XIX

[7] *Ibidem*, p. 355

[8] *Ibidem*, p. 357

Laurenţiu Nistorescu

A doua venire, la a doua lectură

Marian Truţă, *A doua venire*, Editura Nemira, Bucureşti, 2012

Nu sunt partizanul certificărilor prin clasamente, pentru că valoarea culturală nu este cuantificabilă şi pentru că cele ale spiritului nu au vocaţie competiţională – dar, dacă ar fi *musai* să apelez la acest joc metaforic, n-aş ezita să-l plasez pe Marian Truţă printre primii şapte prozatori români de *science-fiction* de la acest început de mileniu. Şi trebuie să remarcăm faptul că, în pofida unor aparenţe ce ţin mai degrabă de prizonieratul percepţiilor decât de înţelegerea obiectivală a realităţii, SF-ul românesc a cunoscut în această ultimă generaţie o efervescenţă creatoare care tinde cel puţin să egaleze tot ceea ce s-a întâmplat în veacul anterior: cantitativ, în primul rând, dar şi ca diversitate tematică şi de expresivitate, ca fervoare a explorării şi (re) experimentării, iar într-o anumită măsură şi calitativ.

Punerea în discuţie, aşadar, a poate celei mai emblematice povestiri ce poartă semnătura lui Marian Truţă – ***A doua venire***, inclusă în poziţia secundă în volumul omonim apărut în 2012 la Editura Nemira – porneşte de la acest oarecum axiomatic nivel de referinţă. Încă de la primele sale pasaje, ***A doua venire*** se relevă drept un text literar cu capacitatea de a capta chiar şi atenţia unui cititor rutinat şi, implicit, refractar faţă de artificiile unui imaginar mimetic, mereu dator unor modele clişeatizate, mereu temător să nu iasă din chingile unui canon aflat el însuşi într-o penumbră valorică. Titlul obligă cititorul să ia în calcul posibilitatea ca tema biblică a celei de-a doua veniri să fie exploatată, aici, fie şi la nivel metaforic, subtextual; o atare aşteptare, vom vedea, nu va fi înşelată. Cel dintâi subtitlu, *Solomonarul şi inflaţia*, avertizează, la rândul său, că istorisirea se aşază într-un set de convenţii care îmbină – cum? armonic sau confictual, cauzalist sau transgresiv, curiozitatea este deja alimentată – un registru al realităţii magice (înţeleasă aici în ipostaza sa metatehnologică) şi unul al realităţii uşor supracotidiene. În fine, primul paragraf îi propune cititorului şi convenţia că naraţiunea l-ar putea privi: onomastica personajelor, topografia şi istoria sa recentă, translatată într-un viitor iminent şi global-inteligibil, atmosfera, intrigile-*basic* ş.a.m.d. sunt *de-acasă*.

Lectura poate, deci, demara. Două fire naratoriale traversează o lume construită pe un Bucureşti aproape familiar, în care evenimentele (concordia dintre Vatican şi Patriarhie), tensiunile (criza mondială), proiectele (experimentul CERN) şi chiar şantierele deja conturate în prezentul obiectiv al cititorului (Catedrala Mântuirii Neamului) se împlinesc aproape exclusiv în formula anticipării prin acumulare. Unul dintre fire este cel al individului comun, celălalt al elitei, iar autorul are abilitatea să jongleze cu cele două coarde de istorie astfel încât să potenţeze şi semnificaţiile profunde ale celor două perspective de investigare a universului alternativ. Cele două lumi, a muritorilor de rând şi a mânuitorilor de destine, nu sunt izolate una faţă de alta. Iovan şi Ilinca iau act de faptele elitei prin presă, prin traversarea cotidiană a oraşului pe lângă citadelele noilor puteri, dar mai ales prin faptul că ei înşişi sunt preocupaţi (condiţionare profesională, dar nu numai) să relateze şi să descâlcească înţelesurile întâmplărilor ce se petrec, la figurat, peste capetele lor. La rândul lor, Marele Solomonar, locotenentul patriarhal Dorofteu, monseniorul cuman Villermot şi defectorul elveţian Albert de Walbroia cugetă, dialoghează şi acţionează nu ca omnipotenţi ignoratori (şi ignoranţi) ai plebei, ci ca exponenţi ai unor grupări care-şi înţeleg şi asumă, fatalmente în moduri diferite, responsabilitatea faţă de soarta mulţimilor. Într-un final, evenimentul de iminenţa căruia sunt convinşi cei de sus, a doua venire – iată, cheia biblică şi măsura umană a tâlcului povestirii corespund aşteptărilor – se petrece la nivelul şi prin intermediul muritorilor de rând. Închidem cartea şi, inevitabil, valorizăm.

Ne aflăm, incontestabil, în faţa unei ample desfăşurări de energie imaginativă, care compun un univers original – vorbim, desigur, de o originalitate în sine a povestirii, care nu se întemeiază pe inovarea tematică (SF-ul românesc de dată recentă abundă în explorări ale

istoriilor alternative şi ucroniei), pe insolitul valorizării nucleului arhetipal (dimpotrivă, motivul celei de-a doua veniri este tratat aici ca nivel de referinţă şi nu ca pretext pentru o altă semnificare) ori pe înnoiri scriiturale, ci pe un amestec înţelept al tuturor acestora, care dă cititorului sentimentul liniştitor că noul n-a fost căutat cu orice preţ. Un alt punct forte al povestirii îl constituie, iarăşi fără dubiu, gradul foarte elaborat al scenografiei: piesele istorisirii – personaje, cu replicile, gesturile şi motivaţiile lor, dar mai ales contextul instituţional, peisagistic şi evenimenţial - sunt aşezate astfel încât să-i permită cititorului să reconstituie, pe cont propriu, imaginea unei Românii dintr-un viitor *ca-şi-posibil*, clădit de o societate care are acces egal la palierul tehnologicului şi la cel al misticului, care continuă o istorie din care facem deja parte şi care se îndreaptă spre un orizont evenimenţial incomprehensibil, fără a-şi abandona identitatea.

Aici avem a nota şi câteva neîmpliniri ale textului, care este, încă, departe de potenţialul autorului. În pofida opiniei exprimate, bunăoară, de Marius Chivu, stilistica şi arta compoziţiei nu sunt cele mai împlinite dimensiuni ale povestirii – dar diagnosticul general pus de critic, cum că Marian Truţă este un mare povestitor, rămâne chiar şi aşa valabil. Prin contrast cu rafinamentul scenografic, A doua venire expune o intrigă redusă adesea la scheme simple, care (mai ales în planul naratorial al elitei) se precipită spre o rezolvare lăsată suspendată şi, ca atare, neverosimilă. Vorbim, trebuie să precizăm, de o neverosimilitate raportată la propriile convenţii ale textului, pe care o exprimă personajele înseşi. Iată, spre exemplu, cazul defectorului elveţian: un personaj care are posibilitatea să pătrundă cu uşurinţă în citadelele puterii şi are o misiune epocală de îndeplinit o face ca şi când ar intra într-un birt, având în dotare şi arţagul corespunzător. Nu altfel se comportă, la un moment dat, cei doi sacerdoţi din intimitatea cercurilor decizionale supreme: ar trebui să credem, forţând logica proprie a textului, că doi mânuitori ai celor mai subtile forţe ale universului nu au la îndemână, pentru pedepsirea (ea însăşi lăsată fără motivaţie) intrusului, decât comportamentul unui boier scăpătat faţă de un iobag: tortura fizică. Aceste disfuncţionalităţi ale textului sunt, fără doar şi poate, secundare în economia textului, dar nu lipsite de importanţă. Adăugate unor pasaje explicitarde în exces şi câtorva scăpări din mână ale literarităţii textului (fac trimitere la acea literaritate căreia Roland Barthes îi poate ataşa un *grad zero al scriiturii*, în care Marian Truţă se regăseşte firesc), ele generează totuşi un anumit dezechilibru al structurii narative, unul care îl face, în final, pe cititor să se întrebe, rupt de vraja basmului: Bun, şi doar atât?

Chiar şi în aceste condiţii, *A doua venire* este o povestire de referinţă, atât pentru autorul ei, cât şi pentru creaţia SF românească de după anul 2000. Ea certifică, pentru cine nu era convins dintru început, că în *science-fiction* se aplică aceeaşi lege a esteticului ca şi în toate celelalte sfere ale literaturii (sau artei, în general): prima condiţie pentru a crea valoare culturală este să ai ce spune. Marian Truţă are ce spune şi, în plus, ştie şi cum. Mai are încă un drum de parcurs până la opera împlinirii personale, dar, spre deosebire de mulţi, de foarte mulţi alţii, el are şi energia să parcurgă acest drum.

Sergiu Zegrean – „Ships”

Tony Chester

Numele jocului

Într-adevăr, n-am uitat niciodată acea vară, pe când aveam paisprezece ani. O port peste tot, înăuntrul meu, ca pe un talisman, însă, uneori, îmi alunecă din minte pentru câteva momente. Știți cum este, tensiuni la serviciu, schimbări dramatice în viața socială, călătorii; uneori, ajungi să fii blocat în prezent și-atunci rămâne puțin loc pentru imaginație. Însă, cu ajutorul scânteii potrivite, îți poți reaminti vremurile acelea vrăjite și asculta poveștile spuse de copiii dinăuntrul tău. Stăteam pe un loc la etajul unui autobuz, când copilul meu interior a vorbit, răspunzând unei biblioteci, și-am fost transportat înapoi în timp.

Eram în iunie, la începutul îndelungatei vacanțe școlare, iar eu mă plictiseam deja. Stăteam pe-acasă, descoperind o mulțime de lucruri pe care nu voiam să le fac, stând în calea mamei mele până când ajungea să mă scoată pe ușă afară, spunându-mi să mă duc la joacă. Dar aveam puțini prieteni și mă plictisisem și de ei; în fond, ne vedeam cinci zile pe săptămână în timpul școlii, așa că, pentru mine, întreruperea școlii însemna și o pauză în relația cu *ei.* Soarele era strălucitor în acea zi deosebită, însă faptul nu-mi stârnea nicio bucurie, așa că am plecat într-o plimbare apatică spre biblioteca locală, unde știam că era răcoare și liniște și unde puteam sta fără să fiu deranjat. M-am uitat apatic peste rafturile din interiorul slab luminat, dar părea că nu mă atrăgea nimic. Mă aflam într-o mare de liniște, înconjurat de cuvinte, și aș fi vrut să-mi urlu frustrarea propriei mele plictiseli. Apoi mi-a venit o idee: dacă aș *alerga,* aș putea să mă scutur de amorțeala care mă cuprinsese. M-am descotorosit repede de toate cărțile pe care nu le citeam și-am luat-o spre ieșire. Am prins puțin elan până ce-am trecut de prima pereche de uși batante, apoi am băgat gaz, astfel că am trecut în plină viteză prin următoarele… și-atunci am dat peste el. Literalmente.

Am căzut amândoi într-un vălmășag de picioare și brațe, singurul zgomot fiind respirația șuierându-ne afară din plămâni și bufniturile seci ale cărților căzute pe trotuar. M-am ridicat repede, spunând:

– Scuze, scuze, a fost un accident, în tot acest timp simțindu-mă îngrozitor de stânjenit.

Băiatul peste care dădusem părea puțin cam periculos, însă n-a spus nimic, adunându-și cărțile pe care i le zburasem din mâini. Era îmbrăcat în negru din cap până-n picioare: tricou, blugi, ghete, dar părul său era ca un nimb aurit, captând și împrăștiind razele soarelui, și mi se părea înceţoşat și neclar. Părea să fie cam de vârsta mea, însă eu purtam ținuta mai tipică pentru adolescenții vremii: pantaloni Farah, tricou Pringle și ghete de sport, la modă, mult peste glezne. Aveam deja pielea înroşită, decojită de stat prea mult la soare, însă el era palid ca un locuitor al hrubelor. Ochii săi, când s-a întors spre mine, se dovediră a fi negri.

– Poftim.

I-am întins una din cărțile sale.

– Chiar îmi pare rău, am continuat să-mi cer scuze, aşteptând o replică din partea lui.

– Pe mine mă cheamă Nightshade*, zise el pe un ton blând, și-s la fel de „mortal."

N-aveam idee cum să iau chestia asta. Era o amenințare? Atunci mi-a întins o mână ca de alabastru și mi-a oferit un zâmbet zece la sută dinți și nouăzeci la sută căldură. I-am strâns mâna.

– Eu sunt Jeans. Timothy, dar toți îmi zic „blugi."

– Atunci eu am să-ți zic Timothy, spuse. Numele sunt importante. Vrei să mă ajuți să duc cărțile astea înăuntru?

Am dat din cap și-am mers împreună cu el, deschizându-i ușile, și l-am urmat până la masa unde lăsă cărțile din brațe. Bibliotecarul nici nu-l luă în seamă pe Deadly**, cum decisesem să-i spun, și se întoarse spre mine cu o expresie nedumerită.

– Nu te-am văzut cu nicio carte împrumutată, Timothy.

– N-am găsit niciuna, am spus, pe un ton neconvingător.

– N-ai găsit niciuna! N-ai găsit *niciuna.* Știi câte cărți sunt aici?

Dintr-un motiv oarecare, Deadly era furios.

– N… nu, am bâiguit nesigur, agitația și nedumerirea mea fiind cât se poate de vizibile.

Deadly se îmblânzi imediat și-și coborî glasul.

– Păi, nici eu nu știu, dar cred că-ți găsim noi *una* pe-aici.

În două minute, îmi împinse în mână un exemplar din *Omul invizibil* și-mi zise:

– O să-ți placă.

Apoi se puse pe vorbit, eu la fel, și iată cum începu scurta noastră prietenie.

N-aș putea spune cum de l-am acceptat atât de ușor, părea ceva foarte firesc. Am avut o discuție ca oricare alta, fără un subiect anume, însă ciudat de reconfortantă. Toată lumea își formează o „primă impresie", iar unii se pricep mai bine decât alții să facă o impresie bună. În cazul lui Deadly, prima mea impresie a fost că e bine să-l

* Mătrăgună (n.tr.).

** Mortal (n.tr.).

cunosc, să pot să-l consider prieten, dar încă mi se părea puțin ciudat, puțin periculos, îți dădea fiori. S-a dovedit că prima mea impresie a fost corectă, însă în feluri pe care nu mi le-aș fi putut imagina.

Tocmai când conversația noastră se încinsese, Deadly îi puse capăt.

– Mama ta va pregăti cina imediat, spuse el.

– Dar e numai…

Și-a trebuit să mă opresc, cu gura căscată, în timp ce mă uitam la ceas, pentru că mi-am dat seama că discutasem timp de patru ore. Mi-am ridicat privirea tocmai la timp să-l surprind pe Deadly zâmbindu-mi.

– Timpul trece repede pe lângă tine, nu?

Îmi spuse vorbele acelea cu un zâmbet trist, ca și cum ar fi contemplat fiecare minut pierdut de toată lumea. Mi-a dat și de gândit, dar apoi a continuat:

– Ai împins vreodată o roabă printr-un cimitir, noaptea?

Bineînțeles că am răspuns:

– Nu, n-aș putea spune că am făcut-o.

– Atunci ne întâlnim afară, deseară, cam pe la șapte și jumătate.

Apoi s-a ridicat și-a plecat, lăsându-mă, cumva, speriat, să mă duc la ghișeu și să iau împrumut *Omul invizibil*.

În seara aceea, nici măcar n-am fost conștient că eram în viteză până când nu m-am oprit, prin derapaj, în fața bibliotecii, pe la șapte și-un sfert. M-am săturat repede să tot arunc priviri nerăbdătoare în sus și-n jos pe stradă, așa că m-am așezat pe trepte, încercând să-mi dau seama ce vroise Deadly să spună. În mod sigur, vorbise în vreun fel de cod adolescentin, m-am gândit, că doar nu vorbise în adevăratul sens al cuvântului? Pe la șapte și douăzeci eram agitat; la șapte și douăzeci și cinci se întunecase, la șapte și douăzeci și nouă de minute eram frustrat și gata să plec. Nu venea. Am fost păcălit cu un ambalaj gol de ciocolată. Dar atunci, exact la șapte și treizeci de minute, am auzit un zăngănit și-un zornăit. Am ridicat capul și iată-l! Umplându-mi tot câmpul vizual în acel moment, era priveliștea a două mâini aproape albe, împingând o roabă foarte ruginită, în care era o lopată plină de pământ uscat. M-am uitat la chipul lui Deadly, iar el zâmbi larg și râse scurt, nu răuvoitor, dar cu o plăcere nedisimulată, de zăpăceala mea.

– Mă bucur că ai reușit să vii, îmi zise. Hai cu mine.

Și-așa am făcut.

Lângă cimitir, trebuie că păream o pereche grozavă de jefuitori de morminte, gata să fure cine știe ce secrete din noapte. Deadly împinsese el roaba tot drumul și, cu toate că noaptea era caldă, nu transpirase deloc, nici nu respira sacadat. Îi pusesem trei întrebări pe drum și, de fiecare dată, am primit același răspuns.

– Pentru ce-i roaba?

– Ai să vezi.

– Atunci, lopata pentru ce-i?

– Ai să vezi.

Și, în final:

– Ce facem aici?

– Ai să vezi.

Acum, nu că eram eu îngrijorat că vom face oarece… lucruri *ilegale* sau așa ceva – acolo de unde eram eu, băieții de paisprezece ani nu se ocupau cu astfel de treburi – însă toată tărășenia era foarte sugestivă, cu cimitirul, lopata și roaba, iar gândurile mi se învălmășeau. După ce-am intrat, Deadly îmi pasă mie roaba, dar păstră lopata pentru el, și-apoi, pe când ne deplasam pe cărăruile dintre morminte, începu să vorbească:

– Într-o bună zi, ai să fii și tu ca aceștia oameni. Mort.

Îmi adresă o privire scurtă, ca să se asigure că îmi captase atenția. O avea din plin.

Nicu Dărăștean – „Surreal Pilgrimage”

– N-are de ce să-ți fie frică, Timothy, se întâmplă și gata. De fapt, moartea e inevitabilă. Ah, dar când ești în viață! Când ești în viață, poți sfida moartea cu fiecare respirație.

Inspiră adânc.

– Simți aerul în plămâni. Fiecare respirație te duce cu un pas mai aproape de moarte, dar îți amintește tot timpul că trăiești. Iar viața este propria ei recompensă. Trebuie să *trăiești* fiecare clipă a zilei, pentru că tândălirea este risipirea unui dar, o șansă pierdută, ceva ce n-a mai fost făcut. Ai o mulțime de timp să *nu* mai faci nimic, odată ce-ai murit, așa că umple-ți tot timpul cât mai ești în viață.

Deveneam tot mai tensionat cu toată vorbăria asta despre moarte, mai ales ținând cont de împrejurimi, însă,

în acelaşi timp, mă simţeam ciudat de în siguranţă lângă Deadly. Chiar şi aşa, nu ştiam dacă să răsuflu uşurat sau să mă sperii când el ne opri înaintarea şi proclamă:

– Am ajuns. Furcile caudine.

Sosisem pe o alee lată, străjuită de copaci, care ducea spre ieşirea din cimitir, iar o adiere care se pornise lentă şi răcoroasă devenise acum un vânt destul de intens. Deadly îşi duse degetul la buze şi arătă în jos, pe alee, cerându-mi să privesc cu atenţie. Efectul era uluitor. Fiecare copac se îndoia spre interior, formând o coamă de lungimea drumului, iar crengile se împreunau deasupra. Era ca şi cum aş fi urmărit o mişcare peristaltică în plină desfăşurare şi, fără vreun motiv anume, mi s-a făcut, dintr-o dată, frică. Însă Deadly nu-mi dădu suficient timp cât să mă sperii cu adevărat.

Nicu Dărăştean – „The Return of the Ladies of the Sea"

– Prin furcile caudine trebuie să fugi, îmi spuse, împingându-mă pe alee şi bătându-mă pe spate să-i dau bice.

Am început să alerg sau, mai bine zis, am încercat. Am descoperit repede de ce trebuia roaba: în primul rând, te încetineşte, în al doilea, te ţine cu mâinile ocupate. Am alergat spre ieşire cât am putut de repede, în vreme ce crengile biciuitoare ale copacilor încercau să mă pocnească în cap. Apoi, tocmai când o ramură se apropiase foarte mult de mine, am auzit un zăngănit metalic deasupra capului şi-am aruncat o privire înapoi, destul cât să-l văd pe Deadly rânjind şi protejându-mi capul cu lopata. M-am întors şi-am gonit şi mai tare, în tot acest timp auzindu-i râsul moale, şuierul lopeţii prin aer şi o întretăiere de vuiete deasupra capului. În cele din urmă, am ajuns la capătul aleii, dar aş fi continuat să alerg până în mijlocul drumului, dacă n-ar fost Deadly, care mă apucă de guler şi mă trase îndărăt.

M-am lăsat cu spatele pe zid, râzând din greu şi frecându-mi încheieturile care mă dureau şi-am încercat să-i explic lui Deadly cum am crezut că ne aflam în gâtlejul unui dragon şi că trebuia să ieşim de-acolo înainte să-şi încleştеze dinţii, închizându-şi botul. Iar el, râzând la rândul său, mi-a zis că am *fost* unde trebuia şi-am făcut ce trebuia. Aşa că ne-am despărţit în noaptea aceea, el aruncând lopata în roabă. Îmi spuse că venea să mă caute a doua zi şi că aveam să trăim o altă aventură. Apoi o luă la pas, fluierând ca pentru sine. M-am dus către casă incitat de cele prin care trecusem, dar şi mai incitat la gândul a ceea ce avea să urmeze.

Din acel moment, vara mea a devenit un vârtej fantasmagoric de aventuri şi fantezii. Cu toate că nu ne plănuiam niciodată întâlnirile şi n-am aflat niciodată unde locuia Deadly, el mă găsea întotdeauna fără greş şi mă lua în cele mai ciudate călătorii. Alergam peste tot, uneori ca să nu pierdem nicio clipită din activităţile noastre, alteori doar aşa, de distracţie, ca să ne exprimăm bucuria tinereţii şi sănătatea, ca să ne lăudăm cu vigoarea noastră, sub privirile dezaprobatoare ale celor vârstnici. Îmi amintesc de prima dată când am alergat unul lângă altul. Aveam impresia că Deadly putea decola oricând ar dori, lăsându-mă de izbelişte, însă n-a făcut-o niciodată. Alergările noastre nu erau un concurs, ci o sărbătoare.

Mă făcea să alerg în sus, spre coama vreunui deal, iar dacă eram dezamăgit de panorama de-acolo, îmi arăta cum să privesc peisajul cu alţi ochi. Stânca de colo, cu formă bizară, aceea-i un castel adevărat; iar câmpurile galbene, de rapiţă, sunt nişte mări, priveşte valurile. Mi-a prezentat copacul care era un turn şi conducta abandonată care, de fapt, era intrarea spre minele Regelui Solomon. Aventurile noastre au devenit tot mai grozave şi mai complicate, pe măsură ce propria mea imaginaţie se îmbogăţea şi puteam să contribui şi eu cu amănunte. I-am arătat lui Deadly un loc unde râul local se lăţea într-un bazin, la una din meandrele sale, şi-am înotat până acolo împreună. M-am prefăcut că mă înec, iar el s-a prefăcut că mă salvează. Eram amândoi rechini. Eram nave. Cu imaginaţia noastră, puteam fi orice. Şi nu stăteam să ne tragem sufletul mai mult decât era necesar. Aşa a fost până într-o zi de pe la jumătatea lui august, la opt săptămâni de la prima noastră întâlnire, ultima zi în care l-am mai văzut vreodată.

În lumina celor întâmplate, abia dacă este surprinzător faptul că nu-mi amintesc ce făceam amândoi în ziua respectivă; poate că exploram suprafaţa unei alte planete ori salvam vreo fecioară sau sat din labele barbarilor. În orice caz, era unul din scenariile noastre imaginare. Orice-o fi fost, ne-am plictisit şi ne-am trezit într-un mic luminiş din pădurea din apropiere. Ne-am aruncat la

pământ. Nu mi-am dat seama că adormisem decât atunci când m-am trezit. Deadly zăcea lângă mine se rostogoli ca să-mi arate spatele. M-am mirat că niciun fir de iarbă sau rămurele nu i se prinseră de haine şi eram absolut convins că, şi dacă aruncam o pungă cu făină peste el, tot nu s-ar fi prins nici măcar un fir de el. M-am aplecat spre el, ca să-l scutur să se trezească şi să-i împărtăşesc această concluzie, însă cuvintele pe care le mormăia şoptit m-au oprit.

– … deja sunt de prea mult timp aici… oamenii nopții… nepăsare… mă vor găsi… umbre… niciodată să nu rămâi prea mult…

Eram fascinat, dar şi înspăimântat, în acelaşi timp. L-am scuturat de umăr şi s-a trezit încet. Numai când s-a uitat de jur împrejur am băgat de seamă că afară se făcuse întuneric, mult prea întuneric pentru sfârşitul unei după-amiezi târzii de august. Ceva ne-a făcut să ne ridicăm amândoi în picioare. Voiam să-l întreb pe Deadly despre cuvintele pe care le rostise în somn, dar, înainte să apuc să deschid gura, el mi-a spus cât se poate de limpede:

– Sunt aici.

M-am holbat prin jur. Eram înconjurați de personaje la fel de palide ca Deadly, fiecare înveşmântat în negru, tăcute. Se apropiau de noi. Eu eram încă paralizat, dar Deadly ridică o creangă şi începu s-o agite ca pe o sabie… apoi creanga lui chiar deveni o *sabie* cu lama întunecată, mai întunecată decât orice prăpastie. Deadly îl atinse pe primul dintre personaje când am înşfăcat şi eu o ramură care devenit, la rându-i, sabie şi m-am grăbit să-i asigur spatele lui Deadly. Nu eram atacați, iar oamenii umbrelor nu erau înarmați, dar, cumva, ştiam că, dacă puneau mâna pe Deadly, însemna sfârşitul pentru el. Luptam doar ca să-i ținem la distanță de noi, însă doar prin numărul lor ne oboseau, ne încetineau. Deadly părea slăbit în mod deosebit, mult mai slăbit decât mine, cu toate că eram amândoi obosiți şi ştiam că de mine depindea să-l scot pe Deadly de acolo. Pentru prima şi ultima oară de când eram prieteni, eu am fost cel care a zis:

– Vino după mine.

Am mers în fața lui şi-am început să-mi croiesc drum printre oamenii nopții. Păreau să dea înapoi înaintea ferocității mele, dar, de asemenea, într-un fel pe care nu-l înțelegeam, şi din calea vitalității mele. Era o nebunie; Deadly îmi apăra acum spatele, iar bezna se destrăma peste tot în jur şi, în cele din urmă, am văzut o spărtură. Am sărit prin ea şi-am lărgit-o şi mai mult, apoi l-am apucat pe Deadly de braț şi l-am azvârlit în gol. Am strigat: „Fugi!”, apoi m-am întors din nou la încăierare, lovind cu sabia-creangă duşmanii năvălitori. I-am dat lui Deadly suficient timp să se îndepărteze, însă el s-a oprit scurt pe culmea dealului, atât cât îi trebui să-mi strige:

– Viața, Timothy! Viața!

Apoi a dispărut. Următorul lucru pe care l-am văzut a fost imaginea unui om al nopții ridicându-şi brațul asupra capului meu, apoi m-a atins şi-am căzut la pământ, fără cunoştință.

Când mi-am revenit, aveam o migrenă îngrozitoare şi simțeam furnicături peste tot în partea stângă. Era imediat după apusul soarelui, iar amurgul violaceu împingea o bandă de portocaliu spre orizont. În lumina rămasă, am studiat carnagiul pe care-l provocasem. Scoarță smulsă de pe copaci, tufe lăsate fără frunze şi o creangă ruptă, ținută strâns în mână. Copacul sub care m-am trezit avea o ramură atârnată până jos, mânjită cu sânge. Am dus mâna la pielea zdrelită de pe fruntea mea, care trebuia îngrijită.

Nicu Dărăştean – „The Urban Jungle”

Mi-am aruncat creanga şi m-am îndreptat spre casă, copleşit de un amestec ciudat de regret şi triumf, tristețe şi bucurie. Ştiam că obținusem o victorie importantă în ziua aceea, dar şi că pierdusem un prieten.

Nu l-am căutat niciodată pe Deadly. Nici n-aş fi ştiut de unde să încep, însă eram convins că, oricum, nu l-aş fi găsit niciodată. De asemenea, ştiam că nu se va mai întoarce niciodată, cel puțin nu în viața care-mi rămăsese de trăit. În restul vacanței, până la începerea şcolii, mi-am folosit singurul instrument adevărat, imaginația, dar n-am mai pierdut timpul învârtindu-mă prin casă.

Suferisem o pierdere grea, dar, în acelaşi timp, câştigasem foarte mult şi, în adâncul sufletului, mă simțeam liniştit şi mulțumit. Ştiam că Deadly scăpase. Iar acum, tot ce-mi trebuie pentru a-mi aminti de el este să văd o bibliotecă. Parcă îl văd stând în fața ei, având tot paisprezece ani. Aşteptând un băiat cu prea mult timp la dispoziție şi prea puțină imaginație pusă la lucru.

Aşteptând să-l învețe pe băiatul acela numele jocului.

Traducere de SILVIU GENESCU

Györfi-Deák György

Dârzarta Bârză
– Odisee urmuzică –

Bârz a apărut adus de puhoaie, în chip de etichetă pe o sticlă de apă tonică. De altfel, era singura formă de viață din râul cu pricina, de când apa ajunsese să spumege de neputință. În zilele lucrătoare, ba chiar şi-n cele de sărbătoare, aglomerări pufoase rătăceau din vâltoare în vâltoare, lipindu-se de ramurile scheletice şi de rădăcinile reumatice ale unor sălcii expirate. Izolată prin brațul fluid al unui şuvoi mocirlos de cotloanele malului, limba de mâl lucea ciocolatiu în bătaia soarelui, picurată cu urme de lişițe şi ciori. Cum Tărăboi avea nevoie de un recipient în care să-şi susprindă antigelul, pescui butelca, îi făcu plinul şi o atârnă într-un ham. Cu un plici răsunător, întinse mațul perfuziei şi îi înfipse acul din capăt în venă, apoi plecă în Nirvana, unde-şi găsi deplina singurătate.

Bârz profită de ocazie şi se dete jos. Se strecură ca un număr par prin ciurul lui Eratostene, lăsând o dâră palidă şi incomensurabilă. Tărăboi aburea descompus în factori comuni întrutotul diamantini, cu excepția unui detaliu diafan, redus la un apendice flasc, cu o sticlire vânătă, efect datorat, probabil, impurităților de alcool trotilic.

— Mortul cu ortul, viii cu viile, filozofă Bârz.

Se pricepea de minune să-şi compună o expresie potrivită în orice situație. Îşi prinsese cu diferite fermoare mai multe atitudini, câteva formule ambigue, ba chiar un sex erectibil, cu care putea să cocoşească pe oricine la nevoie. Făptură de o versatilitate impresionantă, oarecum antropomorfă, dotat cu o natură intuitivă, compensată de o inteligență judicios partajată, cu unele luciri demente bine ținute în frâu, Bârz s-ar fi putut mândri într-o proporție rezonabilă cu titlul de produs final al evoluției darwiniene, dacă cineva şi-ar fi dat silința să-l observe. Cum însă oamenii au avut dintotdeauna tendința să manifeste o grijă exagerată față de egocentrismele proprii, el rămăsese neştiut, dar omniprezent, precum gravitația.

Săltat de un puseu gazos, Bârz se avântă în văzduh. Umbra lui adânc albastră se prelinse peste întinsele plantații de papură furajeră din lunca râului. Se lăsă purtat de curent în aval, prin lipsa zmeelor de odinioară, ucise de eroii desenelor animate, peste satele alunecate-n matcă, mânate din urmă de pădurile tăiate cu nemiluita, printre țancurile stâncoase, învolburate de cârceii câte unui cablu ruginit. Ici-colo, câte o ciocârlie psalmodia un imn în paleoslavă dedicat Soarelui. Din înălțimea notată îndeobşte cu haş mic de mână, văzu ciurde de bivolițe contopite cu apa, balastiere hulpave şi bacuri acoperite cu rogojini zdrențuite, trase deoparte pe mal. Un pod de cale înfierată unea ca o scoabă malurile de pe care porneau şinele împerecheate la nesfârşit.

Undeva, din continua năvală către pacea platitudinii, răsări un pământuf policolor de ceață, semn că în depărtare se profila o localitate industrializată. Dintre vălătucii de vapori sulfuroşi, când mai gălbejiți, când cutremurați de răbufniri roşcovane, se retrăgeau înspre terasele văii şiraguri prelungi de imobile. Geamurile lor rectangulare sticleau ca nişte caracude macerate în oțet, transformând micile celule cenuşii în tot atâția solzi tăioşi.

Bârz micşoră altitudinea până la limita îngăduită de turbulențele extravilane, manevră astfel încât să ajungă deasupra unui drum şi, adunându-şi făptura într-un vârf de lance, plonjă către un autobuz de navetişti, ce tocmai se angajase întro curbă. Pe porțiunea respectivă a şoselei înainta alene un car cu pănuşi, tras de două văcuțe roşcovane. Şoferul cursei apăsă puternic pe frână ca să evite coliziunea, aşa că Bârz se turti ca o pleaşcă pe rezervorul de fungicid tractat de o răpciugă de maşină agricolă. Amețit, încercă să se desprindă, dar nu mai reuşi să se înalțe, ci pică grămadă în mijlocul drumului. Un vehicul de cursă lungă îl acroşă şi-l târî până la bariera oraşului, unde şoferul opri şi scoase capul pe geam, în căutarea unor delicii. Dar ori venise într-un ceas nepotrivit, ori trecuse potera pe-acolo, căci nu era țipenie pe marginea drumului. Omul ambală înciudat motorul şi demară în trombă, grăbit nevoie mare să ajungă în oraşul următor.

Bârz profită de haltă şi se eliberă. Se hotărî să nu mai rişte ca orbul, aşa că porni rostogol către cea mai apropiată stație de autobuz şi se urcă în prima maşină. Cum aceasta venea de la capătul de linie, nu ducea prea mulți călători: două femei cu fețe cioturoase şi nişte ecusoane prinse de piept, un bărbat cu cizme de cauciuc în picioare şi o băbuță inocentă, cu gâsca ei cu tot. Pe parcurs, după ce depăşiră cartierele de la periferie, urcară din ce în ce mai mulți călători, până când ajunseră să se calce pe bătături, înghesuiți la extrem. Un pici profită de micimea sa şi scoase un ac cu gămălie, pe care-l strecură cu îndemânare, drept sământă de zaveră. Oamenii înțepați începură să protesteze. O tânără cu nişte picioare de arătat lumii îşi plesni vecinul, un puşti de liceu mai neobrăzat. Lumea porni să comenteze aprins cele întâmplate, bucuroasă de puțină variație.

Bârz se trase mai aproape, până pe ghiozdanul unui vecin al şugubățului, dar făcuse o alegere greşită, deoarece acesta coborî undeva aproape de centrul oraşului şi se îndreptă către o clădire solemnă, cu un singur nivel. Evident, adăpostea o şcoală botezată cu un nume pompos, semn de demnă plictiseală. Fiecare bârz constituie un tezaur de erudiție. Cum adoră să se cultive, în orice bibliotecă veți găsi măcar una dintre aceste

făpturi diafane. Multe dintre ele s-au dedicat artelor. Unii cred că Picasso a fost un artist foarte prolific. Lepădați-vă de sine și întrebați o bârză. Veți fi șocat să aflați care-i adevărul.

Preferă să se lipească de un călifar electric plasat pe marginea bulevardului central. Nici nu bănuia că își alesese un loc privilegiat, de unde putea să urmărească în voie principalul eveniment monden al zilei. Curând, fluxul de mașini se rări, iar bulevardul se transformă într-o pistă necălcată de beton, încadrată ici-colo de câte un subofițer de coaliție. O fanfară își zornăi tobele și mugi din alămuri, adunând curioșii pe creasta trotuarelor. O procesiune de homosexuali îmbrăcați în haine de piele și de lesbiene dezbrăcate de ele se îndreptă către centru, purtând o pancardă pe care scria „Și noi suntem români!" și mai multe tablouri cu chipurile lui Decebal și Traian. Un țăran bătrân, în dreapta căruia stătea un înger frumos ca un arhanghel, își făcu semnul crucii și scuipă în sân. De la ferestrele îngrădite ale unei dubițe oprite la intersecție, care transporta acuzații de la arestul coaliției la judecățile recursive, se iviră mai multe mâini fluturânde și câteva figuri care-i salutară zgomotos pe manifestanți. Cele două torțe umane din fața Primăriei își reluară locul pe trepte. În așteptarea primarului, care plecase de vreo lună în vizită la omologul său din comuna islandeză înfrățită cu orașul sulfuriu, potențialii sinucigași își puseseră canistrele de benzină una peste alta și jucau cărți sub privirile plictisite ale celor două cătane de la pompieri, încremenite alături cu extinctoarele carbonice la picior. Deasupra lor ticăia ca un cariu în creierul nopții imensul ceas sarmizegetusic, care indica temperatura exactă cu o marjă de o varză.

Bârz se retrase de pe călifarul țintuit pe malul marelui fluviu uman și poposi lângă un rond de nopticele, ocolind o joie mare, care călca orbește către trecerea de pietate, tocând mărunt asfaltul între catalige. O secătură de trândăfir îmboboci în lumina poleită a adierii de primăvară și-și deschise, pe nepusă masă, corola de imun. Din ea căzură doi tahioni duhnind a tutun și tescovină, precum și-o cobză răcită. Floricelul își strecură cu grijă mâna în buzunar și fluieră mefistofalic a pagubă. Tulburată, joimărița se întoarse și toarse dintr-un caier de dor plăpând, cu arătătorul, o șuviță căzută pe tâmplă. Trândăfirul tremură spin cu spin, virgulă cinci. Se dezrădăcină și, potopit din adânc până-n înalt de o transpirație rece, o scăldă aprig:

— Fă-mă, Doamne, valul trei și m-aruncă-ntre femei!

În locul său își mută imediat mușuroiul un orbital galantic.

— Am onoarea să declar că ești un scaiete cu pene! se burzului acesta pe un ton iretractibil.

Trândăfirul încremeni derutat. Obolul galantic vibră degajat, stăpân pe situație. Se adânci în privirea ielei și o chemă drăgăstos.

— Machito! izbucni joiana și se aplecă să-i adune, val cu val, văl cu văl, poalele afânate. Gogoloaiele crețe de pământ au dat ropot printre degetele firave. Întreaga movilă prinse să clocotească și o cuprinse tandru pân' la gleznișoare, pân' la țâțișoare, pân' la buzișoare…

— Doare, se plânse iala.

— Da, dar cât de plăcută este durerea dragostei, insistă voluptuosul orbital și-i îngână la ureche un cântec din vechime: „zidul meu te strânge, patima-ți înfrânge…" Joimărița se lăsă îmbătată de mireasma țărânei jilave și se scufundă cu totul în focul dragostei la prima vedere. Pe lungile-i cosițe rămase la suprafață înmugurir o sumedenie de evantaie foliculare și câteva mănunchiuri florale aleator parfumate, alcătuind un splendid buchet de mireasă.

Nicu Dărăștean – „My Beautiful Forest"

Martor neputincios la neașteptata înțelenire, floricelul ezită un pic, însă foarte puțin, apoi aruncă cu tâlcul vorba aceea ce le vindecă pe toate. Bârz, mișcat de neprihănita străfulgerare de romantism, decise entuziasmat că azi se va înfățișa lumii întru toată cruzimea sa și trase de fermoarul cu pricina. Își decopcie atributele masculine și le strecură discret în buzunar. Mai prost din fire, trândăfirul se supără ca văcarul pe sat. Ca să se răcorească, bătu măr doi gardieni publici ce stăteau gură-cască pe acolo, apoi în retragere.

Bârza, o vom numi așa întrucât nu peste mult timp urmează să devină femeie, se așeză nepăsătoare picior peste picior pe o bancă, așteptând să i se primenească hormonii. Se scărpină pe îndelete: întinsă de rotunjimile din ce în ce mai proeminente, pielea o mânca peste tot.

Nu trecea pentru prima oară printr-o astfel de transformare, dimpotrivă. În plus, psihologia circulară o domina şi în răstimpurile când găsea mai nimerit să-şi arboreze bărbăţia, cu toate că uneori simţea nevoia să ţină strâns frâiele unei situaţii sau să-şi arate întreaga măsură.

Îşi schimbă poziţia. Urmând un imbold lăuntric, îşi lăsă uşor capul pe spate, dar, ca de obicei, gestul ei rămăsese neremarcat. Doar un comunitar cu un stâng nătâng şi cu un drept de rezidenţă nelimitat se dădu rotocol prin împrejur. Cum nu căpătă nimic de mâncare, lătră o vreme lugubru, apoi plecă să răscolească coşurile de gunoi. Mare brânză! Spre deosebire de câinii vagabonzi, Bârza se mulţumea cu foarte puţin: ea se hrănea prin preluarea energiei redundante, cum ar fi cea rezultantă din aglutinările succesive ale oratorilor prolicşi. Avântul mijloacelor de comunicare în masă şi dispariţia cenzurii îi asiguraseră traiul de zi cu zi, ba

Nicu Dărăştean – „A Corner in the Jungle”

chiar bunăstarea. Un banal talk-show televizat îi dădea ce să rumege o întreagă lună. O rundă de negocieri cu sindicatele o ajuta să trăiască boiereşte un an întreg. Iar când, în urma vreunui accident mai grav, trebuia să se refacă, atunci se suia în primul tren şi pleca la Bucureşti, unde, la palatul parlamentului, bârzele îşi organizaseră un complex balnear.

Nişte chelălăituri disparate îi atraseră atenţia. Lângă rondul de nopticele apăruse un buldogzer. Comunitarul dispăru cu coada între picioare, iar Bârza se făcu una cu banca. Buldogzerul scurmă pământul cu ghearele sale puternice, smulse coşurile de gunoaie, cu suportul lor ecologic cu tot, frânse banca în două şi dărâmă suporturile de beton. În urma lui, apăru un imens tăvălug, care netezi totul dintr-o rostogolire. O macara mânuită de nişte meseriaşi în combinezoane plantă o colivie de aluminiu şi de sticlă metalizată, în vârful căreia scria cu litere şchioape: „ŢAPINARU & JAGGER, avocaţi de divorţ”. Un Mercedes argintiu parcă imediat lângă ea, zdrobind fără milă ceea ce mai rămăsese din cosiţa joimăriţei. Bârza profită de nesperata şansă şi se urcă iute pe capota automobilului. Feminitatea ei dădu o strălucire aparte suprafeţei metalizate. Avocatul le zâmbi prietenos muncitorilor care racordau chioşcul la cablurile de telefon şi de curent, dădu mâna cu şeful de echipă, ocoli căsuţa metalică, încercă uşa, care se deschise lin, de parcă ar fi plutit pe ţâţâni, îşi vârî nasul înăuntru şi, în cele din urmă, se declară satisfăcut. Un claxonat nervos îi făcu să se întoarcă. Pe o altă remorcă stătea o coşmelie similară, atât doar că pe vârful ei scria „AUREL POP-POPESCU, cabinet particular, ginecologie şi obstetrică”.

Înţelegător, destrămătorul de familii se urcă în maşină şi trase de volan către stânga, părăsi zona periculoasă cu spatele, scuipă pe trotuar de trei ori în timp ce-şi frecă boaşele, apoi îşi aşeză piciorul pe acceleraţie cu dexteritatea unui organist care interpretează o fugă de Bach şi demară voinicește. Simţea nevoia să-şi împărtăşească bucuria cu cineva, aşa că se duse sfoară la amanta partenerului său. Aceasta locuia ceva mai încolo, într-o garsonieră situată la parter, care adăpostise până nu demult firma lor. Cum, după 23 de ani de convieţuire, trei copii, două case şi câte o maşină pentru fiecare, ce constituiau dezastrul primei căsnicii, secretarul primăriei se hotărâse să înceapă o viaţă nouă, alături de noua lui secretară, Ţapinaru şi Jagger îi reprezentaseră cu succes interesele în instanţă şi reuşiseră să obţină discret o hotărâre judecătorească favorabilă, în ciuda încrâncenării dovedite de fosta soţie.

Ca urmare, primăria aprobase scoaterea din fondul public şi vânzarea garsonierei către o persoană de încredere, atent selectată din cercul intim al celor doi asociaţi, la preţul unui carton de whisky scoţian original, şi, cum nu putea să-i lase pe apărătorii legii în stradă, le repartizase un spaţiu absolut central, la bulevard.

De această dată, bucuria avocatului fu ştirbită, pentru că domnişoara cu pricina ieşise în oraş. Examinând rafinamentul neostentativ cu care amenajase interiorul locuinţei, Bârza fu nevoită să recunoască cu invidie că fătuca nu era o fitecine. Ei, îşi zise, ale tinereţei valuri… Cum trăise mult, văzuse destule cazuri asemănătoare şi, trebui să admită, nu întotdeauna cu un deznodământ tragic. Poate că şi de această dată va fi cu noroc.

Bărbatul se întoarse la maşină şi, după un scurt răgaz de gândire, porni către sediul partidului, deoarece nu peste mult urma să se definitiveze lista candidaţilor la alegeri şi, vorba din prostime, cine nu seamănă nu culege. El semăna foarte bine cu domnul preşedinte al filialei judeţene, nu de alta, dar era fiul acestuia, aşa că în mod normal n-ar fi avut de ce să-şi facă probleme.

Dar trăia aici, în această țărişoară, şi ştia din experiență că socoteala de acasă nu se potriveşte întotdeauna cu cea din târgul Bucureştilor. Nu strica niciodată să afle de unde bate vântul şi pe cine poartă cu sine către înălțimi.

Bârza îl urmă bucuroasă. Sediile de partid constituiau un fel de restaurante selecte, locurile unde se putea ghiftui după pofta inimii cu tot felul de delicatese. În plus, aici întâlnea întotdeauna alți semeni de-ai ei şi i se oferea prilejul să ducă o viață socială, să schimbe impresii, să filoşocheze pe câte unul, eventual, să se lase luată de val şi să trăiască emoțiile vreunei aventuri.

Domnul avocat intră de-a dreptul. Secretara îi răspunse zâmbind complice la compliment. Uşa biroului central era deschisă. Se opri în pragul ei, cercetând atent tavanul. Oricât ar fi căutat, n-ar fi găsit un fir de păianjen în încăpere, şi asta deoarece domnul preşedinte de filială ținea foarte mult la Țițuşca, musca lui dresată. Prin aplicarea consecventă a principiului „mierea dulce mult produce", reluase experiențele lui Pavlov şi reuşise să determine năstruşnica insectă să bâzâie la comandă mai multe cânticele de of şi inimă albastră, ba chiar să imite unele sunete domestice, precum uruitul maşinii de măcinat cafea, discretul zgomot al contorului de curent electric ori explozia elicopterului care-l purta pe Agentul 007, distrus de un porumbel lansat de pe submarinul cu pedale „Hăis Shi-cea", ultimul produs al tehnologiilor de vârf nord-coreene. Transformată în cele din urmă într-un exemplu de disciplină şi devotament, Țițuşca se cuibărise în vârful uneia dintre căciulile stăpânului. Ca să nu dea apă la moară bârfelor, acoperământul cu pricina fusese mutat în cele din urmă pe capul unui poet de ghips. Rezemat de bustul cu pricina, un bârz număra cosițe de zâne.

Cum îl văzu, bârza simți că i se aprind călcâiele. Pocni din ele să le stingă, dar fără efect. Sfârâiau ca un foc de artificii. Una dintre scântei căzu pe mochetă, alta printre ziarele aruncate pe o măsuță. Văzând norişorii de fum, mascota filialei de partid începu să țiuie ca o alarmă auto. Colac peste pupăză, telefonul începu să țârâie nervos. Domnul preşedinte de filială îl ridică reflex.

— Sari, bă, că ți-a luat foc coşmelia! răcni din receptor vocea subofițerului de la unitatea specială de telecomunicații.

— Mulțumesc! răspunse calm bătrânul şi puse aparatul în furcă. Se întoarse către fiul său:

— Cică arde!

— …tu-i mama ei de viață! izbucni fără voie specialistul în divorțuri.

Furios, îşi scoase haina şi începu să izbească elegant, şi în dreapta şi în stânga, cu ea. Supusă unui astfel de tratament violent, potențial represiv, presa se risipi înflăcărată prin toată camera. Când sosi secretara cu o sticlă de sifon în mână, juca deja ditamai pălălaia. Bârzul se ridică de pe soclu şi spuse grav :

— N-am întâlnit până acum o făptură atât de focoasă.

Bârza înmărmuri de fericire, ignorând eforturile depuse de domnul preşedinte de filială ca să salveze ficusul bengalic, principalul obiect de patrimoniu al partidului. Îi răspunse feciorelnic, după datină:

— Unde tu eşti Bârzăune, eu vreau să-ți fiu Bârză.

Cafetiera îşi dădu duhul cu un trosnet electric. Focul cuprinse şi masa, amenințând mapa pe care fusese uitată ştampila filialei. Într-un gest de suprem sacrificiu, secretara îşi suflecă mânecile, îşi strecură mâna prin perdeaua de flăcări şi o recuperă, în vreme ce tatăl şi fiul încercau să scoată pe uşă telefaxul şi copiatorul.

Nicu Dărăştean – „In His Hand"

Bârzul trecu calm peste ei şi o cuprinse tandru în brațe.

— Rămâi, că eşti atâta de frumoasă!

De afară se auzi sirena maşinii de pompieri. Se opri exact în fața clădirii şi începu să-şi îndrepte scara cea deşelată. Fereastra se sparse, împreună cu un colț de zid — era o clădire veche, de pe vremea lui Franz Josef. Din cadrul ei, o tulumbă începu să-şi verse prisosul. Bârza flutură prelung din gene şi-şi lăsă capul pe pieptul alesului:

— Promiți ca întotdeauna tu să duci gunoiul?

Picurii mântuitori răpăiau năpraznic. Un zumzet jalnic răzbătu dinspre tavan. Bârzul îşi ridică ochii. Amețită de fumul gros din încăpere, cu platoşa de chitină îngreunată de apă, micuța artistă bâzâia neajutorată. Se întinse până la ea şi-i dădu un bobârnac, ca s-o ajute să se refugieze într-un loc mai ferit. Doi soldați săriră peste pervaz şi începură să sfarme cu târnăcoapele resturile fumegânde de mobilă. Văzând că situația începe să se normalizeze, bârzul se întoarse către iubită şi rânji satisfăcut:

— De gunoi îmi arde mie?!

Duşan Baiski

Dumnezeu chicotea pe înfundate

Moş Ciulcă şedea pe banca din faţa casei. Banca era aşezată pe două bucăţi de lemn de măgrin. Mai putredă, una din ele se sprijinea de-o cărămidă spartă. Lângă bucata încă sănătoasă, dormea Pompidou. Moş Ciulcă părea că priveşte ţintă la o pălămidă rebelă, crescută pe buza şanţului. Însă el privea în gol. Altfel zis, cugeta. La un moment dat, însă, trezindu-se parcă la realitate, oftă. Apoi îşi întinse un picior, până acum îndoit, şi-l strânse armonică pe celălalt. Banca se clătină ameninţător. Pompidou îşi miji ochii, după care căscă nehotărât. Oftă iarăşi şi moş Ciulcă. Nu mai părea că priveşte pălămida, ci privea cu adevărat la floarea de prun ce picase aproape de botul lui Pompidou.

— Doamne dă-i să treacă peste noi!

Pompidou se uită la bătrân cu un singur ochi, şi cu acela pe jumătate deschis. Apoi îşi mută botul pe laba stângă. Auzise şi el de zvonurile ce chinuiau de vreo trei zile satul. Încercase, ieri, să-şi explice atitudinea totalmente nesănătoasă şi incoerentă, lipsită de logică, ce bântuia prin craterele din creierul lui moş Ciulcă, dar nu reuşise mai nimic. Întâi, consilierii locali deciseseră înlocuirea prunilor din stradă cu plopi tremurători, dar, constatând că nu exista în ţară nicio pepinieră cu asemenea arbori, au votat amânarea scoaterii prunilor pentru un termen nedefinit. După care, efectiv, începuse nebunia. Iar sătenii se împărţiseră extrem de rapid în mai multe partide. Cei din gaşca lui Cacsa erau de părere că avioanele nu vor trece pe deasupra satului, fiindcă preşedintele optase pentru neutralitatea ţării. În Hibl, Pulischneidäsch reuşise să convingă întreg cartierul că ziarele mineau cu o neruşinare tipic balcanică. În Ciucovăţ, Belizeţ nu reuşise mai nimic, însă cât pe-aci să-l ridice şeful de post pentru atitudinea sa belicoasă: îşi făcuse o praştie cu două rânduri de gumilastic, iar în loc de fasole folosea staniol de la bomboanele de iarnă, umplut cu fosfor de la chibrite. Fireşte că până la urmă cumpărase toate pachetele de chibrituri de la prăvălie şi acum, în lipsa lor, vecinele menţineau, cu rândul, jăratec în sobele lor. Pur şi simplu, i se pusese pata pe avioane. Singurul care avusese câştig de cauză fusese Peşce Voios. Văru-său, Sloiece, fugit pe vremuri în America, îi trimisese prin poşta electronică formula compoziţiei gazelor lăsate în urmă de avion, care dovedea influenţa pozitivă a unui anumit compus asupra pomilor fructiferi. Drept urmare, până şi popa Lele, după liturghia de duminică, fără a se referi explicit la pruni, sugerase ideea că existau premisele unui an rodnic.

— Doamne dă-i să treacă peste noi! repetă moş Ciulcă.

Pompidou scânci, fără a-şi deschide ochii. Alaltăieri, bătrânul umblase prin curte cuprins parcă de turbare. Încă nu ajunseseră la urechile sale ipotezele lui Cacsa, Pulischneidäsch, Belizeţ şi Peşce Voios şi el rămăsese cuplat la ideea că va rămâne fără prunii din stradă. Poarta de la uliţă se blocase deschisă şi el, moş Ciulcă, pendulase ore-ntregi între closetul din fundul curţii şi prunii din faţă. Trebuie precizat că prunii din faţă erau cei de la stradă, exact nouăsprezece. Iar cei din spate, adică exact treisprezece, erau cei din grădină. Cine nu l-ar fi cunoscut ar fi crezut că plimbatul are ce are cu grija pentru prunii din faţă, însă mişcarea de bielă-manivelă se datora exclusiv prostatei. Pentru a fi pe faza de venea cumva vreun consilier să-i taie prunii, îl legase pe Pompidou de unul din pomi. În mod normal, Pompidou s-ar fi răzvrătit, dar de data aceasta înţelesese perfect ce misiune importantă-i fusese hărăzită, astfel că rezistase până în momentul când se rupse sfoara cu care-l legase bătrânul. Atunci ţâşni ca din puşcă şi se duse şi el, glonţ, în fundul curţii.

Moş Ciulcă îşi ridică privirea. I se păruse că aude un huruit. Numai că nu era de avion. Avioanele huruiau astfel doar pe vremea tinereţii lui. Alea aveau elice. Astea, de-acum, n-au şi, încerca el să-şi explice, nu picau fiindcă le aruncau de pe-un aeroport pe altul cu nişte praştii uriaşe. Desigur, mult mai mari decât cea a lui Belizeţ, cu elastic scos de la chiloţii nevestei sale, Iulişca. Huruitul se stinse undeva înspre vamă. În ultimul prun, cel dinspre casa lui Todor Căsapu, un guguştiuc uguia de mama focului. Îi răspunse un mascul de vrabie. Bătrânul se ridică, îşi făcu vânt şi zvârli cu toiagul după ei.

— Au Doamne, Păvăluţ, io-s beceagă, tu mă superi!

Nu se putu abţine atunci când văzu cum i se izbeşte bâta cârnă de ramurile unui prun şi cade la pământ, antrenând după ea o ploaie de flori. Se ridică de pe bancă şi, în câteva clipe, ajunse sub pom. Pe jos… Se opri îngheţat parcă de-o suflare polară. Se frecă la ochi, bombănind. Vru să se aplece, să vadă mai bine. Să se dumirească. Nu apucă. Auzi undeva, în spate, târşâitul papucilor de lemn ai vecinului Mâţă.

— No…?

— Iaca…, îi răspunse moş Ciulcă, vizibil deranjat de inopinata apariţie.

Vecinul ajunse lângă el şi deja se aplecase. Culese de pe jos o prună mică şi verde.

— Hâm!

Se aplecă şi moş Ciulcă. Ridică, la rândul său, o altă prună mică şi verde. Dintre sute de prune mici şi verzi.

Urmaţi de Pompidou, se îndreptară amândoi spre bancă şi se aşezară. În clipa aceea, un tunet despică cerul în două. Priviră iute în sus, să surprindă pasărea de fier. Dar nu văzură decât imensitatea albastră a văzduhului.

— Hai, hai! se bucură moş Ciulcă, cu mâna streaşină la ochi.

— Haida de! bombăni vecinul Mâță.

— Ce? întrebă moşul.

— Eh… îi răspunse celălalt, privind mânios spre cer, în urma păsării de fier.

Moş Ciulcă îşi aduse aminte de pruna din palmă. Apoi îşi ridică iar privirea.

— Mulțamu-ți, Doamne, că m-ai ascultat! îngăimă şi-n clipa aceea i se păru că-L vede pe Dumnezeu ițindu-Se printre petalele unei flori de prun.

Îl cuprinse o uşoară amețeală. Îşi frecă palmele. Căldura plăcută i se cățără până-n vârful capului.

— Puteai să-l speli… se întoarse el spre Mâță.

— Ce? întrebă acesta, privind la pruna ridicată mai devreme de pe jos.

— Cazanul, răspunse moş Ciulcă.

Vecinul zvârli pruna în şanț. După care se uită lung la bătrân. Cazanul de făcut țuică al acestuia se afla şi acum în şopronul său de lemne. Aşadar, nu uitase de el, aşa cum sperase. Va trebui să i-l înapoieze. De unde ştia însă că nu-l spălase după ultima tură de făcut rachiu? Îl măsură din nou cu privirea, bănuitor. Un gând negru îi înstăpâni dintr-odată întreaga minte: Ciulcă fusese la el în lemnărie pe ascuns! Se ridică brusc, împins parcă de un arc, şi se îndreptă spre casa lui. Pompidou îl înşfăcă de picior fără niciun avertisment. Aşa făcea întotdeauna, doar că acum vecinul nu fusese pe față.

— Marş, fir-ar mă-ta a dracului!

Pompidou îl înjură şi el cu un hămăit scurt, sugrumat. Nu se agreaseră niciodată unul pe altul, fapt pe care miza şi moş Ciulcă. Se apropie de un prun, îşi ridică victorios un picior şi se uşură. Bătrânul se făcu că nu-l vede. Era prea fericit. Nici nu mai conta dacă pomul se putea usca. Pişatul de câine-i ca vitriolul, îi explicase cândva Ion al lui Hârțu, care lucra la un ziar de la Timişoara. Dumnezeu venise în prunii săi. Sloiece, vărul din America al lui Peşce Voios, avusese dreptate. Gazele de eşapament ale păsărilor de fier aveau un efect binefăcător asupra prunilor. Se dovedea mai mult decât limpede că scrisoarea lui Sloiece i-a convins pe consilierii locali să amâne tăierea pomilor. Adevărul era că vestea tăierii prunilor a fost ca o lovitură de măciucă. Pentru prima dată, şeful de post a trebuit să-şi ascută creionul chimic de cinci ori în aceeaşi zi şi nu o dată la cinci ani, ca până acum. Jumătate din femeile din localitate au venit să se plângă de faptul că au fost bătute de bărbații lor. Până şi moaşa satului s-a ales cu un picior în ghips, dar nu de la bătaia bărbatului, ci de la căzătură, pe când fugea de acesta. Pentru toți bărbații din sat, era clar că nevestele stăteau la originea ideii năstrușnice a consilierilor locali. Auzind că se votase tăierea prunilor de pe ulițe, moş Ciulcă exclamase: Vine sfârşitul lumii! Pur şi simplu nu-şi putea explica logica unei asemenea hotărâri. Până şi franțujii, care beau numai vin, auzise el, au un respect față de rachiu şi-i spun apa vieții! Şi, iată, vin ăştia, dârză-n cur, consilierii locali, carevasăzică, să schimbe lumea. Din întreg satul, o singură femeie nu se bucurase de ideea tăierii prunilor: Lena, muierea lui Ion Caii Mei. E drept că, de la colectivizare, când o ciomăgise Ghioacă, milițianul, pentru că refuzase să-şi dea caii în colectiv, îi crescuse mustața şi părea bărbat. Aflând însă de atitudinea femeii, moş Ciulcă exclamase: Există Dumnezeu!

Jumătatea de sat răzvrătită s-a organizat rapid în trei schimburi. Prunii trebuiau apărați cu prețul vieții. Moş Ciulcă s-a întovărăşit cu vecinii Mâță şi Paia Căsapu. Mâță a avut noroc, deoarece n-a mai apucat să facă de planton. Între timp, se schimbase decizia consilierilor. Şeful de post a trebuit să-şi mai ascută creionul chimic de câteva ori. Apoi, deodată, ca un trăsnet binefăcător, a venit din America scrisoarea lui Sloiece. Prunii nu doar că rămâneau în picioare, dar, de se adeverea formula,

Consuela Grigorescu – „Peisaj I”

aveau să rodească aşa cum nu mai rodiseră niciodată! Şi bărbații s-au reorganizat iarăşi pentru planton. De data aceasta, moş Ciulcă nu s-a mai încurcat cu Mâță. A reuşit s-o convingă pe baba Giula să intre-n afacere cu el şi cu Paia Căsapu, că tot n-avea somn şi putea sta de pază mai ales noaptea. Unii s-au mirat. Doar baba Giula nu s-a mirat. Moş Ciulcă o avea la mână. Cândva, când era o femeie tânără, măritată şi ademenitoare, o surprinsese în porumb cu Ivan al lui Pekmez şi nu chiar culegeau ştiuleți. Ea l-a rugat să nu spună nimănui nimic, mai ales bărbatului ei. Şi el n-a spus. Al lui Pekmez a fost convingător, atât de convingător încât Ciulcă a umblat câteva săptămâni cu ochii vineți. Dar n-a uitat niciodată acest lucru. Fireşte că, între timp, Giula a rămas văduvă, însă purta în suflet teama de gura spurcată a satului. Plus că moş Ciulcă îi promisese un litru de rachiu.

Vecinul Mâță apăru iar pe uliță. Se apropie şovăitor de banca lui moş Ciulcă. Pompidou dormea lângă piciorul sănătos al băncii.

— Unde-i? întrebă.

— Ce? replică bătrânul.

— Cum ce, cazanul!

— Care cazan, ăla nespălat?

Nu mai scoase niciunul vreun cuvânt. Pompidou reuşi în cele din urmă să prindă musca ce-l chinuia de câteva minute. Îşi puse iar capul pe labe. Părea să fi adormit. Numai că nu dormea. Piciorul stâng al lui Mâță era chiar dinaintea botului său, cu degetul mare ieşind prin ciorapul rupt. Ademenitor ca un cartof de mai.

— Ce fain cresc! exclamă bătrânul, cu ochii la coroana celui mai apropiat prun.

Părea că ninge. Cădeau petalele albe. Şi doar alaltăieri ce înfloriseră toți pomii! Numai că moş Ciulcă nu se îngrijora. Se bucura. În locul petalelor rămâneau prunele, mici şi verzi.

— Le vezi cum cresc? îl întrebă pe Mâță.

— Haida de… mormăi celălalt în loc de răspuns.

Consuela Grigorescu – „Peisaj IX”

Se auzi iar un huruit.

— Doamne dă-i să treacă peste noi! zise moş Ciulcă… Vezi? Vezi?

— Ce?

Vecinul Mâță nu mai auzi răspunsul. Huruitul crescu rapid în intensitate şi tot atât de repede se stinse. Brusc, Pompidou sări în picioare. Mâță îşi trase piciorul de sub nasul lui. Cu urechile ciulite, câinele se uita la pruni. Porni să latre.

— Taci dracului, că le sperii! se burzului bătrânul la el.

Pentru o clipă, animalul tăcu. N-avea niciun sens să-şi întărâte stăpânul. Pentru prima dată în viața lui actuală, nu ştia cum să reacționeze. Mintea bătrânului îi devenise dintr-odată inaccesibilă. Impenetrabilă. Nu-i mai erau de folos nici experiențele din viețile anterioare. Îl fulgeră imaginea porcului Ioşca înfigându-şi caninii în spatele Zorcăi. Mârâi instantaneu.

— Marş, mă! mormăi moş Ciulcă şi se ridică de pe bancă. Vezi? se întoarse spre vecinul Mâță. Vezi cum cresc? Doamne, mulțamu-ți!

Întinse mâna şi mângâie prunele de pe-o ramură. Se făcuseră mari cât o minge de ping-pong şi chiar prinseseră o culoare vineție. Până şi ramurile se lungiseră şi se îngroşaseră, anume pentru a susține greutatea poamelor.

— Îmi împrumuți căzile? îl întrebă pe Mâță.

Îi veni să-l întrebe aşa, într-o doară. Ştia că vecinul n-are căzi. Mai degrabă fusese o dorință. Era convins că se va descurca. La nevoie, va spăla şi europubela şi o va folosi drept cadă. Şi ovalul pentru jumere. Şi ceaunul. Inspiră adânc aer în piept. Simți iar un val de căldură cuprinzându-i, pe rând, tălpile, genunchii, coapsele, pieptul, tâmplele. Va face țuică. Va avea țuica lui. Nu va mai cumpăra blestemata aia de vodcă şi împuțitul acela de coniac făcut cu esență, alcool şi zahăr ars. Şi va putea bea câte-un păhăruț în fiecare dimineață. Poate şi la prânz. Chiar şi seara, înainte de culcare.

— Bă! exclamă vecinul Mâță. Se ridicase şi se holba la prune.

Pompidou porni să latre isteric, privind şi el tot la prune. Se uita şi moş Ciulcă. Valul de căldură dispăru undeva în vârful creştetului. Prunele continuau să crească văzând cu ochii. Din nou, un tunet de supersonic sparse cerul în două. Moş Ciulcă se uită înspre vecin, vrând să-i explice cum că atunci când, deodată, se crapă cerul de zgomot, cică se sparge nu ştiu ce zid. Adică avionul s-a întrecut cu sunetul şi l-a învins. Însă nu mai apucă să spună nimic. Ceva îl lovi în umărul drept şi se rostogoli în şanț. Privi mut. Fusese un guguştiuc, poate chiar cel pe care-l ochise când aruncase cu bâta cârnă.

— Aşa-ți trebuie, dacă n-ai astâmpăr, mormăi cu o undă de regret.

Îi părea rău de pasăre. Se întoarse spre Mâță, cu gândul să-l întrebe dacă-l va ajuta să frigă țuica. Însă acesta se făcuse nevăzut. Auzi doar cum se trânteşte poarta în urma lui. Pompidou continua să latre ca un apucat. Ca şi atunci când fusese condamnat la moarte de către stăpânul porcului Ioşca, fiindcă-l deconspirase pe Ioşca.

Dinspre graniță se auzi o bubuitură puternică. Apoi încă una. Şi încă două. Moş Ciulcă nu vedea orizontul. Între el şi cer erau prunii, frunzele, ramurile uriaşe. Şi prunele, cât nişte mingi de fotbal. Nu mai era deloc sigur dacă se bucura ori se îngrijora. Deodată, înțelese că nu va avea în ce să țină atâtea prune, şi atât de mari. Şi în clipa aceea, începu sfârşitul. Întâi căzu o prună. Atingând pământul, aceasta se sparse ca un balon de săpun. Dar cu un zgomot puternic şi sec, de grenadă. Ca la comandă, frunzele prunilor începură toate să foşnească. Iar prunele, să cadă. De cum atingeau țărâna, mingile vinete explodau şi dispăreau înghițite de neant. Blocat, moş Ciulcă privi disperat după câine. Pompidou dispăruse. Nu i se mai auzea lătratul. Nu se auzeau decât prunele explodând peste tot în jur. Una-i atinse pavilionul urechii şi pocni asurzitor. Moş Ciulcă se lăsă pe vine, lângă banca şchioapă de-un picior. Nu-şi mai auzea inima. Nici plămânii inspirând şi expirând. Nu mai auzea nimic. Nu mai vedea nimic. Într-un prun, ascuns într-o ultimă floare, Dumnezeu chicotea pe înfundate.

Viorel Marineasa

Cele trei morți ale lui Achim Beca

S-a înțeles cu Bulgaru să se întâlnească la cimitir. Ioța-i bulgar catolic, de Ziua Morților musai să fie acolo unde-s îngropați ai lui. Drept e că n-a mai răspuns la ultimele telefoane, însă data şi locul întâlnirii rămăseseră bătute-n cuie. Stă prostit dinaintea imensei cuverturi de beton. Bulgaru a aranjat cu temeinicie totul: după mătuşa Pavelka, moartă în urmă cu trei ani, apare numele lui, ortografiat nemțește, cu caractere ce s-ar vrea gotice: **Josef Muschanof.** Cineva totuşi a trecut pe aici, mărturie fiind brațul de flori proaspete. Se uită în jur: puțină lume şi numai fețe necunoscute. Cutează să-l întrebe pe un ins cam de vârsta lui, care tocmai s-a extras din reculegere, şi-a înşfăcat sarsanaua şi e gata s-o ia la picior. Da, cum să nu-l ştie pe Ioța, soseşte anual de la o aşa mare distanță, ajunge dimineața sau chiar cu o seară înainte, trage la actualii proprietari ai casei părinteşti, face un tur prin localitate, se opreşte ba la unul, ba la altul, stabileşte cele de cuviință cu domnul paroh, rămâne vreme îndelungată în cimitir, e mişcător să-i admiri ținuta atunci când se roagă; acum n-a putut veni, după câte a aflat de la vară-sa, cea care a lăsat mai devreme buchetul de flori de pe mormânt; vrea cumva s-o întâlnească? Nnnu-nu-nu, nu vă deranjați, pe el am vrut să-l văd. Ar dori să trimită un gând pios spre tuşa Pavelka, nu-şi aminteşte decât de croafnele ei cu magiun şi de zâmbetu-i mulțumit atunci când îi vedea pe ei înfulecând. Îl înjură abia auzit pe Ioța, pentru că i-a tras clapa. Întunericul s-a lăsat dintr-odată. Greu să mai dea peste vreo cunoştință. Un bec chior la ieşire şi câinele zbătându-se tembel în lanț dinaintea odăii paznicului. Zici că nu se mai termină gardul de cărămidă până să dea de prima casă. Interstiții scurte arată bucăți de țintirim scăldate nu în lumină, ci, mai degrabă, într-o apă săracă. Dă de un birt. Tocmai ce trebuia. Geme de lume. Nici o față pe care s-o ştie. Priviri tâmpe, priviri şirete. Bea două beri pe nerăsuflate. O ia spre gară. Cumpără o sticlă de vodcă de la un chioşc. Inspectează sala de aşteptare. Pute la modul tradițional. Primul tren o să fie spre dimineață. Deocamdată nu-i frig, deşi e 1 noiembrie. Se aşază pe o bancă aflată între linii. Deschide sticla.

Fusese la ziar până târziu. A plecat odată cu corectorii şi cu „capul limpede". Unul dintre băieți le-a spus că socru-său a tăiat porcul dis-de-dimineață, el, fiind ocupat cu foaia, he-he-he, n-a putut să-l ajute, dar uite că acum i-a invitat pe toți la o pomană a porcului de miezul nopții. Până-n cartierul cu aspect de sat e o aruncătură de băț, nu care cumva să refuze vreunul participarea la simpozion. Achim Beca, spre surprinderea celorlalți, s-a lăsat cel mai greu, pretinzând că-i obosit şi că nu se simte în apele lui. Adevărul era că-i ajunsese zdroaba de la gazetă, cu aceleaşi întrebări justițiare puse obsedant în fiecare decembrie – cine-a tras, unde-s teroriştii, a fost revoluție sau loviluție etc. -, şi se aştepta ca, la conclavul porcului, discuțiile să se învârtă în jurul aceloraşi subiecte. A acceptat, în cele din urmă, şi au nimerit în toiul unei adunări vesele, aşa că s-au aruncat asupra stacanelor cu țuică fiartă pentru a surmonta rapid decalajul şi pentru a spăla greața strânsă într-o zi întreagă, cât timp au încopciat numărul de ziar. Şi din nou s-au mirat că Achim Beca, altfel petrecăreț şi gură mare, abia s-a atins de băutură şi de bucate, iar la provocările lansate de socrul corectorului, bucuros să aibă în ospeție o astfel de somitate, a răspuns dezamăgitor şi fără chef. Mai mult de-atât, când ceilalți de-abia prinseseră gustul petrecerii, el i-a cerut gazdei să-i comande un taxi, deoarece voia să meargă acasă. Maşina sosi în nici cinci minute.

Consuela Grigorescu – „Peisaj V"

O să plece cu un accelerat de noapte. Pilele lui Scumpi se vor pune în funcțiune: îi va găsi bilet la vagonul de dormit. În România e o adevărată aventură să călătoreşti în luna ianuarie, fie că e vorba de tren, de automobil sau de avion. Cândva a stat vreo douăzeci de ore în vagon, undeva în câmpie, între Craiova şi Bucureşti, fără căldură şi fără de-ale gurii. Va nimeri în compartiment cu un domn extrem de manierat, mare admirator al lui Ceaikovski, al lui Frank O'Hara, dar şi al politicianului Ion Iliescu. Vor polemiza până târziu, după ora două, aprins, însă civilizat. La culcare, domnul cel simandicos o să-şi pună pe cap o scufă nostimă, va încălța nişte

papucei de lână şi va scoate din geamantan o pernă ergonomică. Domnul va dormi neîntors, sforăind discret, cu stil. Achim Beca se va perpeli până la ziuă. Înainte de a ajunge în Capitală, se va plânge că-l doare capul. Tovarăşul de compartiment o să-i ofere un antinevralgic.

Mai întâi, ar trebui precizat dacă Achim Beca moare, a murit sau va muri în noiembrie, în decembrie ori în ianuarie. Apoi, cum se explică faptul că, în loc să ajungă în oraş, el coboară inoportun într-o haltă, ca să se afunde în pădure, având asupra sa o sticlă de vodcă şi un pumn de tranchilizante? Asta doar dacă nu cumva, după ce a ajuns acasă de la ospăţul porcului, şi-o fi făcut o socoteală simplă, s-a îmbăiat, şi-a scos din şifonier costumul definitiv şi s-a întins, un pic prea solemn, pe masa din sufragerie ca pe căloni (năsălie, voim a zice). S-ar putea să nu se întâmple/să nu se fi întâmplat nimic din toate acestea, ci numai atunci când va pătrunde în sediul organizaţiei civice din Capitală, o să mai ceară un antinevralgic şi, în timp ce va lua înghiţitura de apă minerală, o să cadă ca fulgerat, stricând programul unei reuniuni considerate promiţătoare pentru destinul naţional.

Laurenţiu Nistorescu

Vineri, cât mai la vale

Era aproape de capătul zilei de vineri. Se aşezase acolo pentru că stătea mai comod, vinerea avea între orele optsprezece şi douăzeci şi două un soi de pufuşenie călduţă, în care se putea întinde cât era de lung, fără să se umple de înclăiala femtosecundelor de pe muchiile minutelor şi fără să stea cu frica-n sân că se poate trezi cu vreun sfert de oră dilatându-se prin el când

Sergiu Nicola – „Nori II”

îi era somnul mai dulce. Ştia acum că vinerea, lunea şi miercurea au cronostabilitate, dar prin miercuri nu mai voia să calce din cauză că-i dădea ameţeli kilometri întregi, iar prin luni nu ajunsese încă şi nici nu era dornic să încerce lucruri noi, dacă nu era absolută nevoie. În vineri mai avea şi bucuria să încerce senzaţia de foame, când se aşeza mai spre centru, şi de saţietate, dacă se rostogolea puţin spre marginea obturată dinspre joi. Iar când reuşea să facă doar o jumătate de întoarcere, aproape că simţea, pe lângă starea de stomac-plin, şi gâdilatul acela al cămăşii puţin ieşite din pantaloni. Firește, nu era decât o memorie tactilă, de pantaloni nu putea fi vorba, fiindcă nu-i purtase în momentul exploziei. Iar în loc de cămaşă se prea poate să fi tras pe el doar tricoul acela bej, pe care-l recuperase după separarea de cea care fusese cât pe ce să-i devină soţie. Dar putea fi şi cămaşa, acum nu mai era sigur, după cum nu mai era sigur nici de faptul că o tranzitase, transversal, când făcuse imprudenţa să pătrundă în joi peste obturare şi se trezise încorporat într-unul din sferturile acelea de oră care pulsează. Acum îi părea rău că n-a ţipat, îi trecuse prin gând s-o facă, mai ales că dinspre marginile joiei, chiar şi dinspre cea cu obturarea de către vineri, se auzeau mereu sunete, nearticulate, ce-i drept, însă, ca de obicei, se întorsese la ideea sa dintotdeauna, aceea că orice lucru nou putea fi mai rău.

Se odihnea, iată, de mai puţin de zece metri şi deja gândea mai limpede. Obturarea dintre joi şi vineri nu era de-acolo, o făcuse cineva. Avea cine, nu erau doar ei doi acolo, el şi fosta ca-şi-soţie: câteva zeci de entităţi, mai mult de treizeci şi mai puţin de cincizeci, dacă judeca după umbre, rătăceau prin zile, interferându-se unii cu alţii ca la gara-de-nord. Nu toţi erau oameni, deslușise la un moment dat silueta unui câine (sau a unei pisici?), dar şi cel puţin două structuri trapezoidale, prea regulate ca să fie fiinţe vii. Cu unul dintre trapezele astea se întâlnise şi câinele, mă rog, pisica, dar nu trecuseră unul prin altul. Pentru că nu putuseră sau, mai degrabă, pentru că animalul, rob instinctelor sale, se repezise lătrând-mieunând (nu-l putuse auzi, dar era sigur că nu tăcuse) spre intrarea dinspre miercuri, unde recunoscuse,

poate, pe cineva. Ei nu-i plăceau animalele de casă, deci sigur nu spre ea alergase patrupedul, dar ultima oară când o văzuse tot spre miercuri se îndrepta. Îi recunoscuse şi pasul, foarte uşor săltat, trădând obsesia de a părea calmă, şi gestul de aruncare a pletelor spre umărul drept, cu o mişcare a capului care putea fi un salut şi putea să nu fie. Aproape o dată cu ea levitase spre miercuri şi o altă siluetă umană, nu avea din ce să ghicească dacă erau împreună sau nu, dar celălalt om revenise înapoi, ca împins de şarja unui tun de apă. Poate că nici sfertul de oră care se dilata nu-l suferea: dacă, prin cine ştie ce întâmplare, era cel care se băgase pe fir, merita măcar un gând răutăcios.

Când se dezmeticise, după explozie, şi începuse să desluşească umbrele, prima idee care i-a trecut prin minte a fost că între toţi cei nimeriţi acolo trebuie să fie vreo legătură. Singura concluzie la care a reuşit să ajungă, de obicei obosea repede meditând, a fost că trebuie să fie ceva legat de marţi. Celelalte zile păreau aşezate ca feţele unui cub, unul aşezat strâmb, într-o dungă, alta decât cea peste care s-a suprapus obturarea dintre vineri şi joi, un cub care pare să mai aibă şi proasta deprindere de a se clătina din când în când, făcându-i pe locatari – ori cel puţin pe el – să gliseze fără voie dinspre marginile zilei în care se aflau spre miezul ei. Ştiuse de prima dată care era miercurea, care joia şi care vinerea, ca şi cum cineva i-ar fi îndesat informaţiile într-una din cutele cerebrale. Cu sâmbăta fusese mai greu, din cauză că lipsea marţea, desigur, dar după ce intrase acolo, în speranţa că va reuşi să vorbească cu cel a cărui umbră în tranzitase atunci, dându-i o senzaţie aceea de uşoară electrocutare de care nu mai avusese parte, iată, niciodată de atunci încoace, se lămuri imediat, din simplul fapt că nu putea înainta prin pâclă decât cocoşându-se şi agăţându-se mereu de câte-un vârf mai proeminent de secundă, că nu putea fi decât sâmbăta. Aşa păţea şi înainte de explozie: la sfârşitul săptămânii se trezea, este adevărat că în patul propriu şi nu în cine ştie ce ungher al labirintului acesta de plasmă, simţind fizic, ca pe nişte saci de ciment purtaţi în cârcă, tot ce avusese de făcut până atunci, motiv din care ţinea ca şi cu unghiile de fiecare clipă în care putea să nu facă nimic.

Explozia… Deranjant, până la urmă, era că nu schimbase nimic, desigur, nimic în afară de faptul că încurcase între ele dimensiunile. Ca şi când nu erau destule încurcate şi până atunci. Poate din cauza asta nici nu ardea de dorinţa de a scăpa, de a se întoarce în lumea sa ceva mai carteziană, dar cu orizonturi la fel de cețoase ca şi cea în care se afla acum. Dar de felul său nu ardea de dorinţe, era ignifug pesemne, lăsa lucrurile să se întâmple şi lua din ele ce i se părea că merită. Sau că incomodează mai puţin. Şi mai nutrea, din când în când – din loc în loc, aici – câte-o speranţă, şi aceea cețoasă, nedefinibilă din grija de a nu fi cuprins de dezamăgire,

Sergiu Nicola – „Călătorie”

în cazul, dominant probabilistic, că s-ar petrece altfel. De aceea nici nu se mai alăturase celorlalte umbre în defilarea lor năucă spre pereţi care nu se dovedeau decât podele ale zilelor vecine. De aceea renunţase să mai caute interferări care nu-i spuneau nimic şi care nu-i creau ocazia să spună nimic. De aceea alesese să se întindă aici, la jumătatea distanţei dintre centrul şi marginea vinerii, calculând în gând fără nici o bază, numai ca să adoarmă mai repede, dacă şansele de a se rostogoli în somn mai la vale, cât mai la vale, sunt mai mari decât cele de a se trezi că a devenit una cu pufuşenia moale şi călduţă dintre orele optsprezece şi douăzeci şi două, peste care plutea, îmbiind să fie din nou agăţată, obturarea dinspre joi.

Traian Urdea

Veniți la mine voi, cei osteniți!

După șapte luni de vară intensă, marți s-a făcut brusc atât de frig, încât Magda își încleștă mâinile la vecernie și rămase cu ele așa până astăzi, duminică, fără a mai putea apuca nimic cu ele. Dimineața, totuși, ieși soarele și reuși să-și tragă peste spate un pulover verde cu mânecile deșirate și să așeze în ferestre așternuturile la primenit. Un miros de vegetație trează, ca după ploaie, amestecată cu mireasma grea de trandafiri, îi străpunse nările uscate și reci.

Șapte luni îi trebuiseră să se mute într-o casă nouă. Când s-a apucat să împacheteze și-a găsit hainele, mare parte, năpădite de molii. Erau găurite, pline de mușuroaie făinoase de lână digerată, amestecată cu larve și fluturi morți. Trebui să le aleagă pe cele aflate într-o stare mai bună, culegând de pe cusături ouăle ca niște boabe de orez fiert prea tare, apoi, odată închise în cutii de carton, presără peste ele naftalină. Mirosul tare și căldura înăbușitoare o opreau, pe la prânz, din lucru

Traian Abruda – „Misterii & Madone”

și doar spre seară mai găsea putere să continue, deseori dezbrăcată complet și cu pielea șiroind de sudoare. Seara târziu, scăpată de senzația stranie a goliciunii ude, scotea cutiile în afara casei și deschidea geamurile, să schimbe aerul.

Magda are două fetițe: una a împlinit abia un an, cealaltă a început să meargă la școală. Cea mare începu să plângă noaptea, în somn, și trebuise s-o ducă la soacra. În primele săptămâni, ei stând la parter, pe geamurile deschise, intrase un șobolan în casă. Șobolanul nu se mulțumea să stea în bucătărie și să caute de mâncare, ci stătea pitit în dulapurile de haine și sub paturi, ziua, iar noaptea, când colinda camerele, dobora lucrurile și rodea mobila și pragurile de la uși. După câteva nopți în care n-a închis un ochi, era hotărâtă să fugă cu primul prilej, urmărită de senzația aceea îngrozitoare că mai era cineva, străin, care umbla prin casă, nevăzut, făcând să scârțâie podelele și doborând lucrurile de la locul lor, spărgând vesela și răvășind pe masă hârtiile din plicurile cu acte. Mobila trebui și ea dezîncleiată și dată cu motorină, remontată apoi afară. Borcanele cu murături și legume pentru iarnă, putrezite și acoperite de mucegai, urmară și ele, după haine, drumul spre locul de depozitare a gunoaielor din curte, unde, în fiecare dimineață, familii de nevoiași sortau încă o dată inutilul altora.

Marți, se duse la vecernie cu fata cea mică în brațe și cu cea mare agățată de fusta ei. Le spuse: acum trebuie să îngenunchem și să ne rugăm. Brusc se făcu atât de frig, încât mâinile subțiri, cu globii oaselor întinzând pielea uscată, îi rămaseră încleștate și trebui să intre în casa cea nouă, cu cele două fete venind în fața ei, cea mare ducând-o în brațe pe cea mică, iar Maria o hrăni în fiecare zi cu bucăți de pâine pe care i le așeza între buze.

În final s-a simțit ușurată că scăpase de lucrurile ce o urmaseră, agățate de ea ca niște umbre, frânturi posesive ale vieții trecute, de care memoria i se lipise cu obișnuință. Camerele îi păreau mai luminoase și mai curate. Negura care o urmărise rămăsese în urmă, în fosta locuință, împreună cu pozele, pantofii și costumele răposatului ei soț.

Între timp, fata cea mare, trezită, se agățase de piciorul ei, somnoroasă. Magda îi netezi vălurile de păr blond și spuse cu voce scăzută:

— Stai locului! Nu mă sâcâi!

Fata își dădu seama că severitatea ei era prefăcută și o strânse și mai tare. Cuprinzându-și copilul cu brațul, își îndreptă spinarea și, întorcându-se pe jumătate, se desprinse încet, continuând să-și plimbe un deget prin părul fetei.

— Îți dau ceva să mănânci, întrebă, fără să aștepte răspuns.

Își aprinse o țigară și începu să înșiruie în evantai felii de parizer și brânză, pe o farfurie ornată cu flori albastre.

— Ai dormit bine, ai visat ceva?

Fata își afundă fața între brațe. Scoase un geamăt scurt și înfundat. Din dormitor se auzeau țipete scurte și voci fără înțeles. Câțiva pași greoi și se deschise ușa. Maria intră cu pași înceți, temându-se parcă să nu facă zgomot.

— V-ați trezit, zise oftând și se așeză chinuit pe un taburet. Nu mai pot dormi. Mă trezește căldura și lătratul câinilor. Noaptea câinii vorbesc între ei. I-ai auzit pe cei doi care stau în fața ușii de la intrare? Ce gălăgie fac!

— Ca la casă pustie, zise Magda, aruncând pe chiuvetă un prosop de bucătărie în carouri albastre. Câinii ăștia sunt de mult aici. Îi știu de pui, de când am început să vin pe la tine, tot împreună sunt. Dar ce, până acum nu lătrau noaptea?

— Nu așa.

— Mai taci odată, strigă femeia, întorcându-se înspre ușă. Trase un fum din țigară, lung, apropiindu-și genele. Așa face când o las singură, zici că s-a învățat de la câinii tăi.

Pentru o clipă se făcu liniște, apoi țipetele reîncepură să se audă dinspre cameră, scurte și ascuțite, ca niște chemări golite de cuvinte, fără urmă de suferință.

— Noaptea, în loc să doarmă, stă și se joacă singură. Dă din picioare și râde. Îl are pe dracul în ea de mică.

— Nu vorbi așa, că-i păcat. E doar un prunc.

Magda își ridică mâneca până spre umeri. O pată mare, vineție, îi acoperea roată brațul.

— I-ai făcut rău? Să nu-i faci rău! Nelu e de vină!

— Nu-i mai rosti numele, te rog să nu-i mai rostești măcar numele!

— Doar nu i-ai făcut nimic fetei…

— Nu.

Maria o privi bănuitoare, apoi schimbă vorba:

— Fă și tu o cafea.

Se plânse apoi că o doare spatele. Magda se puse să-i maseze umerii. Bătrâna se îndreptă încet, cu gâtul întins înspre fată, adulmecând mirosul cafelei dinspre aragaz.

Copila strigă de bucurie, împroșcând apa în chiuvetă. Bătrâna surâse:

— Astă-noapte a fost lună plină. Grădina se vedea limpede. E bine îngrijită.

După tremuratul persistent al mâinilor, înțelese că bătrâna n-o va opri curând. Prin pereți se rostogoli zgomotul unui val de apă.

— Câteodată pute a hoit, spuse Magda.

— La etaj stă o fată tânără. E frumoasă, dar umblă cu tot felul de oameni care-i plătesc chiria și îi dau de mâncare. Aici totul se știe în oraș. Lumea vorbește.

Magda șovăi o clipă, apoi, mergând spre masă, își șterse mâinile de șolduri. Se jucă cu un pahar, învârtindu-l în mână, pentru a-și ascunde stânjeneala.

— Aș bea puțin vin, spuse. Își întoarse capul înspre fereastră, puțin pieziș, privind pe zid. Numai fetița putea să-i vadă ochii.

— Doamna bătrână de vizavi lasă păr. Obișnuiește să-și plimbe mâna prin cap în timp ce vorbește și cad smocuri în jurul ei. Trebuie să-i fereşti pe copii. S-ar putea îmbolnăvi...

— Într-o zi va rămâne cu țeasta goală, uscata. Ce-mi pasă!

Îi turnă cafeaua și îi puse ceașca pe un taburet. Apucă o felie de parizer și o plimbă peste buzele fetiței. Acestea nu se clintiră. Felia îi alunecă de mai multe ori peste gură.

— Hai cu mama, șopti femeia, cu un glas blând și autoritar în același timp. Trebuie să mănânci ceva. Mă sperii.

Fata își ridică amândouă mâinile și le coborî apoi cu docilitate. Părul îi luci în soare, schimbându-și culoarea. Magda puse parizerul peste felia de pâine, apoi se răzgândi, o unse cu unt și se apucă să facă sandviciuri. Le înveli în folie, apoi își turnă un pahar de vin. Îl sorbi cu repeziciune și chipul i se lumină. O farfurie plecă rostogolindu-se de pe chiuvetă și se făcu țăndări de podea. Niciuna dintre femei nu tresări.

Traian Abruda – „Misterii & Madone”

— Credeam că am scăpat, zise Magda.

— Trebuie să ne rugăm, spuse bătrâna. Altă cale nu-i.

Magda își mai turnă un pahar de vin și-l bău cu aceeași însetare. Strânse cioburile de pe jos, apoi începu să cioplească o țepușă. Barda lovea din când în când podeaua, făcând-o să răsune precum carena unui vas.

— Credința, draga mea, e singura cale. Și dragostea. Mâine trebuie să mergi la liturghie…

După un timp se opri din cioplit. Deveni dintr-odată conștientă de țipetele ce se auzeau dinspre dormitor, seci și impersonale.

— Taci dracului din gură, țipă, că dacă vin la tine nu știu ce-ți fac, auzi?

Pentru o clipă se făcu liniște. Puse într-o plasă mâncarea, o cutie de chibrituri, țepușa și lumânări. Bătrâna cerceta mișcările ei și, când privirile li se întâlniră, zâmbi. Avea ochii împăienjeniți.

— Du-te şi încalţă-te, spuse Magda. Mergem la cimitir. În timp ce vorbea, putea desluşi în mintea fetiţei ecoul cuvintelor pe care le rostea.

Magda respiră adânc şi lung a uşurare. Apoi fetiţa apăru dinspre cameră şi apucă strâns mâna mamei.

— Şi cu cea mică ce faci?

— Ţi-o las ţie.

Fetiţa se frecă la ochi, somnoroasă. Căscă şi soarele îi lumină pentru o clipă cerul gurii.

— Domnul fie lăudat !

Piaţa de flori se revărsase în stradă, umplând trotuarele şi intrările magazinelor cu găleţi şi coşuri, mese cu lumânări subţiri de ceară, lângă care stăteau stivuiţi saci din plastic plini cu flori. Tarabe pline cu ferigi, coada şoricelului, ierburi date cu bronz, buchete de trandafiri aşezate în vase albe. Prin mireasma de crizanteme, trecea, adunând bani într-o traistă de pânză purtată pe un şold, o fată cântând la vioară romanţe cu notele alandala. Intră în piaţă înainte de prânz, atrasă de un panou de

Traian Abruda – „Misterii & Madone”

carton pe care vânzătorul aranjase gerberele după culoare. Ordinea culorilor vii îi mări pupilele, iar fetiţa, încântată, atingea cu degetul arătător, fragil şi rozaliu, pistilurile viu colorate. Mai încolo, pe un alt panou, florile stăteau într-o altă ordine şi combinaţia nouă de culori îi trezi o altă simţire. Fetiţa continuă să-şi umezească degetul pe pistilurile florilor, până spre prânz, când Magda, ameţită de miresmele florilor, descoperi trandafirii. La amiază cercetă petalele crude, colorate viu ori pastel, minunându-se de regularitatea formelor, iar fetiţa încercă să le memoreze parfumul, aplecându-se deasupra fiecăreia. Magda pierdu rostul aşezării tarabelor şi chiar ajunse să-şi închipuie că-i dimineaţă. Încercă să-şi imagineze de ce oamenii au dispărut, înlocuiţi de flori. Dar apoi, ajunsă în dreptul unui covor de ghivece cu crizanteme, crescute în tufe, se dumiri, după umbre, că soarele cobora spre înserare. E de la vin, se gândi. Şi, făcându-şi cu greu drum printre cumpărători şi mese, reuşi să iasă afară, printr-un coridor cu ziduri de coroane, jerbe şi crengi de brad.

Seara, peste oraş se aşternu liniştea. Magda, trăgând după ea fetiţa blondă, cu buclele cât covrigii săltând în ritmul paşilor, ajunse în dreptul aleii din faţa cimitirului, gândindu-se îngrijorată la mulţimea de oameni prin care urma să se strecoare cu copilul. Aleea fusese răscolită. Urmele unui şanţ îngust, recent astupat, în care nu mai încăpuse tot pământul scos, presărat de-o parte şi cealaltă a crestei cu dale sparte de beton, se pierdeau printre şirurile de oameni. Cei ce se îndreptau înspre cimitir mergeau tăcut, iar cei ce veneau sporovăiau vioi, în surdină.

Ici-colo, câte un cerşetor scotea sunete guturale ori cerea bani, implorând divinitatea să te ajute. Bărbaţii în uniformă care mergeau în lungul gardului de cărămidă al cimitirului reuşeau doar să mute cerşetorii dintr-un loc în altul şi să-şi asmută blestemele acestora asupra lor, când se îndepărtau. Pe alei era forfotă mare şi criptele păreau case bătrâne cu grădinile pline de morţi. Mirosul de ceară topită păstra izul de cenuşă de anul trecut, când sutele de lumânări aprinse în amintirea celor dispăruţi aprinseseră cimitirul.

Ajunsă la cruce, fetiţa se aşeză pe marginea de piatră. Magda îi întinse fetei feliile de pâine şi aceasta se apucă să mănânce cu poftă. Când termină, începu să cânte, printre buze, fără cuvinte, făcând cocoloaşe de hârtie. Lumânările refuzară să ardă. Chiar când din forţările femeii reuşea să izvorască un stop de lumină, aceasta era smulsă de câte o adiere de vânt. Deveni conştientă de încleştarea mâinii pe ţepuşă. Dar o cuprinse liniştea din pricina şoaptelor din jur şi a înserării. Apucă mâna fetiţei în mâna ei. Aceasta şi-o retrase, dar fu prinsă din nou, cu asprime. O ridică greu, căci copila, ţinând genunchii îndoiţi, refuza să-şi lase picioarele jos. Împotrivirea fetei o obligă să facă doi paşi, dar apoi se întoarse şi rosti peste umăr:

— Să nu mai vii, auzi? Să nu mai vii!

În timp ce împingea fata spre poartă, simţi cum gura i se usucă şi rămase cu limba încleiată până a doua zi la liturghie.